

Dialect is niet het nieuwe Latijn

Dialect is not the new Latin

Oremus!

Dialect is niet het nieuwe Latijn

Dialect is not the new Latin

Gerard Stout

Ter Verpoozing

Uitgeverij Ter Verpoozing, Peize. NL.

ISBN: 978-90-73064-64-5

NUR: 320

© Gerard Stout

Omslag en vormgeving: Gerard Stout

Omslag: Google vertaling van *Van het concert...* Drents – Latijn

Contact: gerardstout@kpnmail.nl

Wilt u exemplaren bestellen: neem contact met mij op.

Het gratis pdf staat op mijn website.
www.gerardstout.nl

Audioweergaves: Youtube kanaal:
Ter Verpoozing.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm, digitale bestanden of op welke wijze dan ook zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

U kunt een enkele verschrijving tegenkomen.

Introduction – Introductie

Op vrijdag 30 januari 2015 organiseerden AThEME, de Fryske Akademy en de University Campus Fryslân in Leeuwarden een middag rondom het thema meertaligheid. Antonella Sorace, hoogleraar taalontwikkeling aan de Universiteit van Edinburgh, gaf een publiekslezing over de voordelen van meertaligheid. Ik had de eer en het genoegen gastspreker te zijn.

In dit boek vindt u mijn lezing met een beknopte weergave van mijn ideeën over verleden, heden en toekomst van het Drents – en andere (Nedersaksische) dialecten.

Is dialect het nieuwe Latijn, een dode taal, waard om bestudeerd en gestimuleerd te worden? Is het lot van het dialect een afspiegeling van ontwikkelingen van andere talen, en vooral van het Nederlands?

Do minority languages have added value?

On Friday, January 30th, 2015 AThEME, the Frisian Academy and the University Campus in Leeuwarden, Friesland organized a conference. The theme: multilingualism. Antonella Sorace, professor of language development at the University of Edinburgh, gave a public lecture on the benefits of multilingualism. I had the honor and pleasure to be guest speaker.

In this book you will find my lecture with a brief summary of my ideas about the past, present and future of the Drents - and other (Lower Saxon) dialects.

Dialect is the new Latin, a dead language, and it deserves to be studied. The fate of the dialect reflects developments of other languages, especially Dutch. Or not?

Inhoud – Content

Dialect is het nieuwe Latijn	7
Dialect is the new Latin	25
<i>Three short stories</i>	
Van het concert (Dutch)	40
Van het concert (Drents)	43
In concert (Google English)	46
Lamert Kieft (Esperanto Drents)	50
The ppt (Available: send me a mail.)	52
Bestellen / Order	74

Listen to my speeches in Drents, Dutch and English
on YouTube. Channal Ter Verpoozing or go to
www.gerardstout.nl

Dialect is het nieuwe Latijn

Dames en heren, professor Antonella Sorace, politici, docenten, onderzoekers, studenten en liefhebbers van talen. Ik wil u bedanken voor de gelegenheid om met u te spreken over minderheidstalen, meertaligheid, dialecten en over liefde voor talen.

Professor Antonella Sorace heeft de hedendaagse stand van zaken weergegeven op het gebied van tweetaligheid en meertaligheid. Wat doet kennis van meerdere talen met de spreker en hoe beïnvloedt meertaligheid de omgang met de eerste taal? Boeiende vragen en boeiende antwoorden.

Ik geef in mijn bijdrage geen resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Ik heb geen uitgebreide research gedaan naar effecten van meertaligheid, geen research naar effecten van dialect op het welzijn van de sprekers. Ik spreek als ervaringsdeskundige met een brede belangstelling op het terrein van taal.

Wat kun u verwachten?

1. Mijn achtergrond
 - Zuidoost-Drenthe.
 - Scheikunde RuG.
 - Drents schrijver.
 - Nederlands schrijver.
2. Nedersaksische talen – stand van zaken
 - Spreiding.
 - Beleving.
- 3 Literatuur en dialect
 - Bronnen en verzamelwerken.
 - Muziek, film en toneel.
 - Verwatering – klinkervariant / woordenschat.
4. Regionalisme
 - Beeld en beleving van platprater.
5. Dialect
 - Belang.
 - Rol dialect.
6. Plan van aanpak
 - Openbare archivering.
7. Feiten
8. Stellingen

1. Mijn achtergrond

Drents is mijn eerste taal. Mijn ouders spraken Drents dialect. Hun dialect was genoeg voor benoeming van alledaagse zaken en voor doorsnee-ervaringen. Drents was niet of veel minder geschikt voor zelfreflectie, godsdienst, literatuur, wetenschap, voor abstracties. Dialect heeft geen woordenschat voor ambtenarij, politiek en technologie, daarin verschilt dialect van cultuurtalen.

Ik leerde Nederlands op de basisschool. Op de middelbare school bleek mijn affiniteit met talen, maar wetenschap – chemie – leek een betere keuze voor verdere studie en carrière. Nederlands werd op de middelbare school mijn cultuurtaal met uitgebreidere woordenschat en meer mogelijkheden om over abstracte en culturele zaken na te denken.

In 1984 vond ik – als schrijver – mijn weg in het Drents dialect. Ik publiceerde korte verhalen en romans in het Drents.

In de jaren negentig verschenen twee van mijn korte verhalen in Nederlandse literaire tijdschriften – *Hollands Maandblad* en *Nieuw Wereldtijdschrift* –. Beide verhalen hebben wortels in Leeuwarden.

In 2014 kreeg ik de *Grote Culturele Prijs van Drenthe* voor mijn oeuvre.

Ervaringen opgedaan tijdens mijn loopbaan als lerarenopleider en door rond te kijken in Drenthe hebben mij tot de overtuiging gebracht dat Drents als eerste taal niet bijdraagt aan een goede start in de moderne samenleving. Drents als eerste taal is een belemmering voor jongeren met weinig opleiding en er is een verband tussen minderwaardigheidsgevoelens en dialect. Ik zal de argumenten voor die overtuiging geven.

2. Nedersaksische talen – stand van zaken

Het rapport *Drenten en hun taal*, een uitgave van de provincie Drenthe (2007) geeft een aardige inkijk in de stand van zaken. Ik geef een toelichting bij de ppt.
(Zie pag. 52 voor meer afbeeldingen).

Provincie Drenthe
Bestuurscommissie OCWZ
Postbus 122, 9400 AC Assen

<http://www.vsonet.nl/index.php?id=1336>

Op het kaartje ziet u afbakening van taalgebieden.

Uit de analyse blijkt een zeer sterke samenhang tussen eerste taal waarmee kinderen worden opgevoed en het opleidingsniveau van de ouders. Zo praat 39% van de kinderen van laagopgeleide ouders als eerste taal in het Drents. Bij kinderen van hoogopgeleide ouders is dit slechts 3%. Verder blijkt dat bij Drenten uit Zuidoost-Drenthe en bij de groep ouderen het Drents meer wordt gebruikt dan elders in de provincie en meer dan door jongeren.

3. Literatuur en dialect

Ontwikkelingen van literatuur in het Drents en Stellingwerfs zijn uitgebreid vastgelegd in onder meer de dissertatie van Henk Nijkeuter en in compilaties van Rouke Broersma en anderen (*Scheupers van de taol* en *Drèentse Schrieverij*) en in het *Handboek Nedersaksische Taal- en Letterkunde* onder redactie van Henk Bloemhoff. De Drentse literatuur, of beter, schrijven in het Drents is bijna 200 jaar oud. Aanvankelijk vooral als feuilleton in kranten (er waren nog geen dagbladen, de kranten verschenen niet elke dag).

Op dit moment zijn er nog enkele al dan niet literaire tijdschriften in deze gebieden. *De Ovend*, *Roet*, *Krödde*, *Maandewark*. Dit jaar wordt voor de tiende keer de streektaalprijs van het *Dagblad van het Noorden* uitgereikt. Ik heb het voorrecht al jaren lid van de jury te mogen zijn.

Drenthe telt 500.000 inwoners. Onderzoek uit 2007 laat zien dat ca 43% nog regelmatig Drents spreekt. Met de aantekening dat het veelal om laagopgeleide Drenten gaat. Volgens diezelfde enquête leest vrijwel niemand boeken in het Drents. Er zijn nog wel min of meer literaire schrijvers die het Drents gebruiken. Tussen de tien en de vijftintig, schat ik. Het aantal boeken en gedichtenbundels in het Drents (geldt ook voor Gronings en Stellingwerfs) is jaarlijks minder dan tien. Ik tel alles mee, ook uitgaven in eigen beheer.

Als attentiepunt merk ik op dat bij mijn weten geen van de Drentse schrijvers zijn kinderen of kleinkinderen Drentstalig opvoedt.

En de taal? Hoe ziet het Drents er in 2015 uit? En het Gronings?

Dialectschrijvers doen hun best om archaïsche woorden overeind te houden. In hun proza komen woorden voor die zelden op straat zijn te horen. Ik geef enkele voorbeelden:

Archaïc words

• Naoberschap	naasteliefde	neighbor care
• Smaangs	soms	sometimes
• Bossem	schoorsteenmantel	mantelpiece
• Eernsachtig	serieus	serious
• Loug	dorp	village
• Riepe	straat	street
• Eelsk	knap/mooi	beautiful
• Dommiet	straks	soon
• Gloepends	fantastisch	great
• Tweeduuster	schemering	twilight

In de regionale pers zijn deze woorden onderwerp van vraagspelletjes: wie weet nog wat *Tuul* betekent? Of *Gemach*?

Ook zie ik verdunning van de streektaal. Een Nederlands of Engels woord wordt gedialectiseerd. Er ontstaat een klinkervariant.

Soms maken streektaaladepten nieuwe woorden als *webloug* (homepage) en *lienpost* (email).

Kopschraberijen

*Verloren generoatsies

as je nait over
fouten uut t verleden
hinstappen kinnen en
dij bruken bliieven as
grond veur
tegenstellers en hoat

din heb je as volk
en zien machthebbers
nait t vermogen om
duurzaam te leven in
n vreedzoame
geweldloze stoat

Een ‘Gronings’ gedicht. Voorbeeld van een klinkervariant, het is een tussentaal, een verkavelingstaal.

Dat de streektaal en Nederlands steeds dichter bij elkaar komen te liggen merkte ik aan mijn geromantiseerde biografie *Ningtien*. In het Nederlands draagt dit boek de titel *Anno Ludwig*. Vertaling van het Drents naar het Nederlands was gemakkelijk, en ik vraag me af of het omgekeerd (van Nederlands naar Drents) ook zo eenvoudig geweest zou zijn. Dat brengt me, samen met de verdunning door het Nederlands en Engels, op het punt van de beperkte woordenschat van het dialect. De taal vindt z'n oorsprong op het platteland, met woorden voor het boerenbedrijf, het weer, de ongetemde natuur. Het is een taal van een kleine wereld. Veel zaken verdwijnen, zoals een *wupkar*, *dissel* en *vort peerd*, *vort peerd*, maar ook *naoberplicht* en *mienskip*; woorden die als houvast fungeren voor streektaalverdedigers, maar veelal alleen voor die streektaalverdedigers.

vereenvoudigd. Het aantal woorden dat uiteindelijk een andere spelling krijgt, bedraagt 332. Daarvan zijn slechts enkele gewijzigde woorden echt gangbaar, zodat het Friese woordbeeld volgens onze berekeningen op basis van de woordfrequentie voor 99,93 procent intact blijft.

Fragment van een opiniebijdrage in de Volkskrant van 2 december 2014.
Ook het Fries kent veel niet meer gebruikte woorden.

De taal is deels meegegroeid met de veranderingen en de globalisering, de massacommunicatie. Meegroeien betekende incorporatie van 'vreemde woorden', zoals ook het Nederlands veel woorden van Franse, Engelse, Indische herkomst telt. Tabee, cadeau,.... Wellicht komt *tweeduuster* van *twiligh*.

Het huidige Drents is een *tussentaal**, een *domeinendrents*

* Marc van Oostendorp. The difference between language and dialect in the Netherlands and Flanders. **TLC. THE LOW COUNTRIES** no. 22 (2014) Arts and society in Flanders and the Netherlands.

met woorden en zinswendingen van diverse herkomst, maar onherkenbaar voor Drenten in de vrömde, voor Drenten in Canada, Australië en de Verenigde Staten.

Jan Glas, gelauwerd dichter in het Gronings, zegt in het *Dagblad van het Noorden* van 21 november 2014.

“Gronings is een werktal. Een taal van gewone mensen. In het Gronings kun je niet te gek doen. Het heeft er ook mee te maken dat mijn schrijven gevoed wordt door een omgeving waar iedereen Nederlands spreekt. De ideeën die ik opdoe moet ik dan voortdurend in Gronings vertalen.”

Taal is uiteraard meer dan een roman of gedichtenbundel in het dialect. Taal is gesproken taal, taal op social media, taal op televisie en in films.

Drents en Gronings is zeldzaam op radio en tv. En dat geldt waarschijnlijk nog sterker voor Stellingwerfs. En als plat te horen is gaat het veelal over oppervlakkige provinciale zaken.

Ik zocht op youtube naar films met gesproken Drents. Ik vond er geen. Tot voor kort werden platpratERS in films, maar ook in literatuur enkel gebruikt om de achterlijkheid van de sprekers aan te duiden. Ik verbaas me er dan ook niet over dat platpratERS in tv-commercialen komen opdraven om waren aan te prijzen.

Inmiddels heb ik een tiental van mijn Drentse verhalen op youtube (kanaal: Ter Verpoozing) geplaatst. *Eernsachtig* Drents. Misschien zijn er volgers, misschien zijn er platpratERS die hun eigen Drentse, Groningse films maken. Maar of dat nodig en nuttig is? Na vier maanden zijn mijn verhalen gemiddeld acht keer aangeklikt. Nauwelijks bekeken en beluisterd. (De aanwezigheid van de youtube-films is in vrijwel alle huis-aan-huisbladen in Groningen en Drenthe gemeld).

4. Regionalisme

Enkele bekende Drenten. Daniel Lohues (zanger in de streektaal) en Peter Middendorp (schrijver over de streek) zochten hun heil in Utrecht en in Amsterdam. Ze kwamen terug. De een uit heimwee, de ander omdat hij niet in de Randstad kon aarden. Er zijn meer Drenten die terugkomen.

Wie – als Drent – in de Randstad zijn mond opendeed werd lange tijd weggezet als boer; dat was geen compliment. De “boeren” uit Drenthe kropen in hun schulp en lieten zich door stedelingen intimideren. Drenthe: Het land van dubbelties en kwarties. Groningers zijn daar met hun zelfverzekerde indruk minder vatbaar voor. Immers, er gaat niets boven Groningen. De Friezen kunnen J.B. Charles – *Volg het spoor terug* – naslaan op de beschrijving van hun volksaard. Via de Digitale Bibliotheek van Nederland

www.dbnl.org is het boek te downloaden.

De Groningers zijn behoorlijk tevreden met zichzelf, het zijn harde maar niet te geboorneerde materialisten, tenzij voor humor, maar het is een onaandoenlijke veeleer hardvochtige soort humor. Zij lijden naar verhouding weinig aan neurosen en hun openhartigheid is vaak niet meer dan onbeschoftheid, manco aan gevoel voor wat een ander voelt.

De Friezen heten eerlijk. Nu kan ik niet zeggen dat mij gebleken is dat...

J. B. Charles

Als je gewelddadig bent, crimineel en asociaal, als je voor geen meter wil deugen, ben je een slecht geïntegreerde allochtoon. Want autochtonen doen dat soort dingen niet. En als ze dat per ongeluk toch een keer doen, is niet de integratie mislukt, maar hadden ze een rottige jeugd in Drenthe.

Volkskrant 6 december 2014.

De status van de Drent is sterk gekoppeld aan het Drents. Platpraten is gekoppeld aan dom en minderwaardig, ook omdat er in Drenthe geen, en in Groningen nauwelijks, intellectuelen zijn die in het openbaar Drents of Gronings spreken en daar trots op zijn.

Dialect is de taal voor de dagelijkse zaken. Huis-tuin-en-keukentaal. Dialect is de spreektaal voor leven en werken op het platteland, voor onderlinge relaties. Het dialect schiet tekort als het gaat over filosofie, religie, cultuur, literatuur, wetenschap, reflectie, psychologie.

Fries: In 1962 schreef Freark J. Bergstra een essay met de titel:

IT DIALEKT, DE LANGE TEANNEN EN IT
MINDERWEARDICHHEIDSKOMPLEX*

Hij schetst de positie van het Fries en de discussie over dialect en taal. Veel van zijn inzichten gelden in versterkte mate voor het Drents en de andere Nedersaksische dialecten. Bergstra maakt een scherp onderscheid tussen dialect en cultuurtaal.

Har omfang, ynhâld en mooglikheden binne beheind ta de individuele, mienskiplike of kollektive omgang, ynhâld en moeglikheden van de sprekkers. Dat jildt foar elk grammatikaal-idiomatisk systeem, oft dat no 'in' taal of 'in' dialekt is. (p. 84).

Bergstra gaat ook in op de 'onbeschaafde' status van het dialect.

Dat ûnbeskaafde kin mear of minder slim, mear of minder grof, mear of minder ûnskuldich wêze, der binne allegearre gradaasjes yn. It kin wêze dat in massyf Grinzersk aksint gjin diskriminaasje betsjut foar in minister, mar dat in Ljouwerter stimleaze s oan it begjin fan in wurd moardzjend is foar de sosjale posysje fan in dame. (p. 97).

* Skiep binne der inkeld om skeard te wurden. F. J. Bergstra. Útjouwerij MONTAIGNE.
FREARK BERGSTRÁ was dertien jaar voorzitter van de Fryske Akademie.

En over het minderwaardigheidscomplex schrijft Bergstra:
It Fryske minderwaerdichheidskompleks sit him in de kearn fan de saak hjiryn, dat de Fryskprater krekt wat de taal oanbelanget ek in Fryslân foar de Hollandsprater oer belies jout. As it op in krêftmjitting tusken Frysk en Hollânsk oankomt, wykt ek in Fryslân it Frysk, en it Hollânsk hâldt terrein. De hielried herhelle ûnderfining fan dizze fernedering, ek en krekt as men jin dy net op dizze wize bewust makket, is de eigenlike substânsje fan it Fryske minderwaerdichheidskompleks. (p. 98).

Bergstra vat de stand van zaken krachtig samen:

Gearfetting en konklúzje: wêrom stiet de Fries derop dat er in taal praat en niet in dialekt, wêrom is er sa beseare as men dy taal dochs in dialekt neamt? Omdat er eigenlijk hiel skoan wit, dat er yn sosjale sin in dialektprater is, mar tagelyk ûnbewust de ferplichting fielt de genealogyske apartens en bysûnderens op te fieren ta kulturele selsstandichheid. Dit is it nasjonalistyske foaroardiel dat latint yn it hiele folk libbet; as dat yn it folk as gehiel net latint wie, hie it yn de betreklik lytse falanx fan de Beweging net manifest wurde kinnen, en ek dêr noch mar breklik en ûnfolslein, en dan bestie der ek gjin Fryske literatuer. De gemiddelde Fries felt lykewols ek, dat er dy kulturele pretinsje net wiermakket, en ferskoot dêrom syn oanspraken fan it sosjale flak nei it genealogyske, – en dêrmei fan it kultureel sinfolle nei it ûnfruchtbere. Sa bliuwt er hieltyd ûnder syn selsstelde noarm, fielt dat er him bleat stelt oan krityk en spot, projektarret de dêrút fuortkommende ûnbehaachlikheid nei bûten, fielt him fan de kritisy ûnrjochtfeardich bejegene, en ferfalt sa ta in geastferminkend minderwaerdichheidskompleks. Wol er dat oerwinne, dan moat er yn it allerearste plak de moed hawwe de hjirboppe omskreaune stân fan saken ûnder eagen te sjen. (p. 100).

Dat gaat dus over het verschil tussen dialect en cultuurtaal, en over het minderwaardigheidscomplex. Dit is dus ruim vijftig jaar geleden al in het Friese literaire tijdschrift *De Tsjerne* opgeschreven door Freark Bergstra. Hij voegt er nog een hele theorie over het minderwaardigheidscomplex van

de Friezen aan toe. Ik weet niet helemaal zeker of Bergstra het bij het rechte eind had, maar behalve voorzitter van de Fryske Akademy was hij ook psychiater, dus hij wist er allicht meer van dan ik. In ieder geval deel ik zijn overtuiging dat de grote meerderheid van de Friezen haar taal niet zorgvuldiger bewaakt dan dialectsprekers uit andere provincies. Ik heb lang in Leeuwarden gewoond en de taal zien vernederlandsen, iedereen die naar Omrop Fryslân luistert kan dat dagelijks horen. Het verschil met andere dialectsprekers is dat Friezen er op staan dat hun taal de kwalificatie ‘een echte taal’ krijgt en zich dan beroepen op de afstamming. Die waarneming had ik ook al gemaakt. Bergstra bevestigde me in die opvatting. Drenten en Groningers bekommeren zich daar niet om. Het verschil is dat de Friese taalelite die zijn taal wel als cultuurtaal gebruikt, in Friesland verhoudingsgewijs groter is. Interessant is in dit verband dat Fries op middelbare scholen voornamelijk bij CKV en gymnastiek wordt gesproken. Minder bij exacte vakken en bij de zaakvakken (aardrijkskunde, geschiedenis).

Prof. dr. Joep Leerssen (Moderne Europese Letterkunde UvA) maakt tijdens het hoorcollege over Vaderlandsliefde (NRC) behartenswaardige opmerkingen over literatuur, historisch besef en nationalisme. Hij zegt: Identiteit omvat onder meer: onderscheid met anderen, een gemeenschappelijke geschiedenis en houding van de overheid tegenover minderheden.

Drenten onderscheiden zich nog nauwelijks van Hollanders (Nederlanders). Voor wie wil: leg het onderscheid uit aan een Rwandeese, dat valt niet mee. Ook historisch besef is niet sterk aanwezig. Misschien is er enige kennis van hunebedden en van de Slag bij Ane (1227). De overheid tolereert dialect en geeft een beetje subsidie, de beste manier om het te neutraliseren.

Het helpt niet om de status te verhogen door met een boekenkrooi langs de deuren te gaan. Zo’n *sutelaksje* benadrukt veeleer folklore. Het lijkt op de inzamelacties van sportverenigingen met verkoop van wc-papier en Groninger koeken. De aangesprokenen kopen boeken om geen gesprek aan te hoeven gaan. Om niet **nee** te hoeven zeggen. Voor tien euro ben je een jaar verlost van de bedelarij.

5. Dialect

Ik begin met een anekdote.

In mijn kindertijd kreeg ik te horen dat baby's door een ooievaar werden gebracht (of uit de boerenkool tevoorschijn kwamen). Ik beperk me tot de ooievaar, de eiber, de stork. Er bleek in die tijd een omgekeerde evenredigheid tussen het aantal ooievaars en het aantal geboortes. Veel kinderen, terwijl de ooievaar met uitsterven werd bedreigd. Lineair verband. Heeft het aantal ooievaars te maken met conceptie?

In de laatste decennia geldt: afname van kindertal en toename van ooievaars. Ooievaars zijn een plaag. Vergrijzing en krimp van de bevolking en toename van het aantal ooievaars. Hebben ze met elkaar te maken? Is er een oorzakelijk verband?

Ja. Het antwoord is ja. De grijze golf spant zich al decennia in om de natuur te beschermen en een van de rechtstreekse gevolgen is toename van ooievaars. De afname had destijds te maken met de sterke gerichtheid op industrie en zorgeloze omgang met de natuur. Er zijn correlaties. Misschien oorzakelijke verbanden.

Sommige onderzoeken laten zien dat er geen verband is tussen dialectgebruik en laaggeletterdheid. Misschien is dat zo. Misschien zien onderzoekers een aantal zaken over het hoofd. (Bijvoorbeeld: minderwaardigheidscomplexen).

Ik fiets regelmatig door de Onlanden. Ik maak foto's en films. Vooral de camera op het statief laat mensen afstappen en een praatje maken. Dat begint met: Wat is het hier mooi, hè? Drentse tongval. Ik doe experimenten. De ene keer antwoord ik in het dialect en gaat het gesprek als een tierelier. De andere keer antwoord ik in het Hollands. Vaker dan eens zie ik de spreker verstrakken en snel afscheid nemen. Ik spreek hun taal niet, ik ben een buitenlander.

Wie het laatste half jaar kranten heeft gelezen komt regelmatig vernederingen van Drenten tegen.

- Yvonne Kroonenberg
- Maarten van Rossum
- Marieke Heebink
- Sheila Sitalsing

Ook Emmenaar Peter Middendorp zegt minder vriendelijke zaken over Drenten.

Drents dialect is gekoppeld aan minachting en aan een minderwaardigheidscomplex van Drenten. Dat is niet van vandaag, niet van gisteren, maar van eeuwen. Die koppeling en karakterisering gaat niet zomaar voorbij. En met gebruik van Drents als eerste taal is die strijd niet te winnen.

Drents geeft in eigen kring een gevoel van veiligheid en van saamhorigheid, maar buiten die kring van het *plat* is de Drentse dialectspreker op zijn hoede.

Plat in optima forma. Licorice as Rabbit shit.

6. Plan van aanpak

Is de situatie rond streektaalen en dialecten hopeloos? In het geheel niet. Verandering is traditie.

Latijn is verdwenen als levende taal. Latijn leeft voort als dode taal. Dat kan ook met dialecten en minderheidstalen.

Taalkundigen kunnen doen wat ze nu ook al doen: op zoek gaan naar klankvarianten, bronnen, verbanden en verloren begrippen. Ze kunnen onderzoeken waaruit de verschillen bestaan met cultuurtalen en waar dialecten – met hun korte schriftelijke traditie – de aansluiting met cultuurtalen – zoals Latijn – hebben gemist.

Enkele suggesties:

- Openbare archivering op het web, zoals bij www.twentsetaalbank.nl en www.dbnl.org
- Veel films met gesproken dialect.
- Films met toneeluitvoeringen in streektaal.
- Muziek.

Onconventionele maatregelen voor Drenthe:

- Bevordering intellectueel / cultureel klimaat.
- Verplaatsing kunstopleidingen van Leeuwarden en Groningen naar Emmen.
- Samenwerking kunstopleidingen in Emmen met die in Papenburg en Oldenburg.
- Bilingualism Matters naar Emmen.
- Promovendi voor onderzoek naar relatie minderwaardigheidscomplex en dialect.
- Confucius Institute / China Centre naar Emmen.

7. Feiten

- * Dialect wordt voornamelijk gesproken door laaggeschoolden.
- * Jonge mensen spreken steeds minder dialect.
- * Een zeer kleine groep van hoger opgeleiden is bezig met Drents. Sommigen krijgen ervoor betaald.
- * Er zijn slechts een paar jonge Drentse schrijvers.
- * Er verschijnen steeds minder (literair) Drentse boeken.
- * Een enkele Drent leest een Drents boek.
- * Drents is nauwelijks te vinden in de nieuwe (digitale) media.
- * Drents lijkt steeds meer op Nederlands / Engels.
- * Drents dialect is gekoppeld aan het platteland.
- * De sociale status van Drents is laag.
- * Drents is een tussentaal; domeinendrents.
- * Drents (Nedersaksisch) is geen cultuurtaal.

*Mijn lezing is in drie talen te beluisteren op kanaal
Ter Verpoozing op Youtube.*

8. Stellingen

- * Spreken, schrijven, lezen in dialect moet niet worden aangemoedigd op basisscholen en zelfs niet in de eerste jaren op middelbare scholen.
- * Leer kinderen niet het Drents als eerste taal.
- * Stel alle boeken in het Drents beschikbaar op DBNL.org of een speciale website voor dialecten.
- * Maak alle 'cultureelgetinte' radioprogramma's in Drents (1950-1990) beschikbaar op een website.
- * Drents studeren (en andere minderheidstalen) is prima na twee andere cultuurtalen: Nederlands en een keuze uit bijvoorbeeld Engels, Frans, Duits, Russisch, Spaans, Chinees, Arabisch talen.
- * Verdwijnen van archaïsch dialect is geen probleem, feiten zijn zelden problemen.
- * Dialect is niet het nieuwe Latijn. Drents is geen cultuurtaal.
- * Nederlands is het nieuwe dialect; een tussentaal met o.a. Engels.

Dank voor uw aandacht.

What to expect?

1. My background.
 - South-east-Drenthe.
 - Chemistry University of Groningen.
 - Drents writer.
 - Dutch writer.
2. Lower Saxon languages - state of the art.
 - Area.
 - Experiences.
- 3 Literature and dialect.
 - Sources and anthologies.
 - Music, film and stage.
 - Dilution - vowel variant / vocabulary.
4. Regionalism.
 - Image and perception of dialect speaker.
 - Inferiority complex.
5. Dialect.
 - Importance.
 - Role dialect.
6. What to do?
 - Public archiving.
7. Facts.
8. Statements.

Dialect is the new Latin?

Ladies and gentlemen, professor Antonella Sorace, politicians, teachers, researchers, students and lovers of language, I want to thank you for the opportunity to speak with you about minority languages, multilingualism, dialects and love for languages.

Professor Antonella Sorace talked about the contemporary state of affairs in the field of bilingualism and multilingualism. What is the influence of knowledge of several languages on the speaker and how does multilingualism affect use of the first language? Fascinating questions and interesting answers.

I'll show in my contribution no results of scientific research. I have not done extensive research into the effects of multilingualism, no research into the effects of dialect on the welfare of the speakers. I speak from experience with a broad interest in the field of language.

For a native speaker of English this lecture in 'Dutch'/English is possibly a good example of the restrictions on use of a foreign language by a non native speaker with a background of Drents dialect, Dutch as second language and limited study of English, French, German, Russian.

1. My background

I grew up with both parents speaking Drents dialect. Drents is my first language. Speaking Dutch started at primary school. In secondary school it showed that I got a sensitivity for languages, but science - chemistry - seemed to be a better choice for further studies and career. Starting in 1984 I found my way into Drents dialect. Publishing short stories and novels in my first language. In the nineties I got two short stories published in Dutch literary magazines - *Hollands Maandblad* and *Nieuw Wereld Tijdschrift*. Both stories have roots in Leeuwarden. (Where I picked up (*sic*) some Frisian words.)

In 2014 I got the Great Cultural Award of Drenthe for my work.

During my career and looking around in Drenthe it seems to me that Drents as a first language does not contribute to a good start in modern society. Drents as a first language is a set back for youngsters with little education. There is a correlation between dialect and inferiority complex. I will give arguments for that statement. At first a look into the past.

2. Lower Saxon languages – state of the art

The report *Drenthe en hun taal*, a publication of the province of Drenthe (2007) gives a nice insight into the state of affairs. I give an explanation using the ppt. (See p. 52 for images).

Province of Drenthe
Bestuurscommissie OCWZ
PO Box 122, 9400 AC Assen
<http://www.vsonet.nl/index.php?id=1336>

The analysis shows a very strong correlation between the first language which children are raised in and the educational level of the parents. So 39% of the children in the province speak Drents, mainly children of parents with low education. In highly educated families this is only 3%. Additionally, in South-east-Drenthe Drents is used more than elsewhere in the province.

3. Literature and dialect

Development of literature in the Drenthe and Stellingwerven has been extensively recorded in for example the dissertation by Henk Nijkeuter and in compilations of Rouke Broersma and others (*Scheupers van de taol* and *Drèentse Schrieverij*) and *Handboek Nedersaksische Taal- en Letterkunde* edited by Henk Bloemhoff et. al. Drentse literature, or better, writing in Drents is almost 200 years old. Initially mainly serialized in newspapers (no daily newspapers, the newspapers were not published every day).

At the present there are still some more or less literary journals in these areas. *The Ovend*, *Roet*, *Krödde*, *Maandewark*. This year the regional literary dialect prize of the *Dagblad van het Noorden* will be awarded for the tenth time. I have the privilege to have been a member of the jury for years.

Drenthe counts 500,000 inhabitants. Research from 2007 shows that about 43% regularly speaks Drents. According to the same survey hardly anyone reads books in Drents. There are still – more or less literary – writers who use Drents. Between ten and twenty-five writers, I guess. The number of novels and poetry books in Drents (this also applies to Groningen and Stellingwerfs) is annually less than ten. I count all publications, including home made books. Moreover I note that none of the Drentse writers raises his or her children or grandchildren in Drents.

And the language? What does Drents look like in 2015? And the Groningen dialect?

Dialect writers do their best to keep archaic words afloat. In their prose feature words that are rarely heard in the street. I give a few examples:

Archaïc words

• Naoberschap	naastenliefde	neighbor care
• Smaangs	soms	sometimes
• Bossem	schoorsteenmantel	mantelpiece
• Ernsachtig	serieus	serious
• Loug	dorp	village
• Riepe	straat	street
• Eelsk	knap/mooi	beautiful
• Dommiet	straks	soon
• Gloepends	fantastisch	great
• Tweeduuster	schemering	twilight

In the regional press, these words are topics of questionnaire games: who knows what *Tuul* means? Or *Gemach*?

I also see dilution of the local dialect. A Dutch or English word is changed into a dialect word. The result is a vowel variant. The regional dialect and Dutch come closer, I noticed that in my romanticized biography *Ningtien*. In Dutch this book bears the title *Anno Ludwig*. Translation of Drents into Dutch was easy, and I wonder if the reverse (Dutch to Drents) would also have been easy.

That brings me to the dilution of dialect by Dutch and English, and to the limited vocabulary of the dialect. The language has its origins in the countryside, with words for farming, weather, untamed nature. It is a language of a small world. Many things disappear, like a *wupkar*, *dissel en vort peerd*, *vort peerd*, but also *naoberplicht*, *mienskip*; words that act as guidance for regional language advocates, but usually only for vernacular defenders.

The vocabulary of dialect has partly grown with globalization and mass communication. Growth meant incorporation of “foreign” words, as many Dutch words have a French, English, Indian origin. *Tabée*, *cadeau*. Possibly *tweeduuster* is connected to *twilight*.

The current Drents is an *in-between language**, a *domain*

* Marc van Oostendorp. The difference between language and dialect in the Netherlands and Flanders. TLC. **THE LOW COUNTRIES** no. 22 (2014) Arts and society in Flanders and the Netherlands.

drents with words and phrases from various sources, but unrecognizable to Drenten *in de vrömde* (abroad) for Drenten in Canada, Australia and the United States.

Jan Glas, honored poet in Groningen says in *Dagblad van het Noorden* (Daily of the North) 21st November 2014.

“Gronings is a craftsmen’s language. The language of ordinary people. Gronings is not fit for experiments. Moreover; my writings emerge in an environment where everyone speaks Dutch. I have to translate these ideas time and again in Gronings.”

Language is more than a novel or a collection of poems in dialect. Language is spoken language, language in social media, language on television and in movies.

Drents and Groningen dialect are rare on TV. And that absence is probably even stronger for Stellingwerfs.

I searched on youtube for movies containing spoken Drents. I found none. Until recently, speakers of dialect in films, but also in literature were merely used to indicate the retardation of the speakers. I am therefore not surprised that dialect speakers are performing in TV commercials.

Last year I placed a dozen of my Drentse stories in voice over on youtube. May be there are followers on my channel *Ter Verpoozing*, may be there are dialect users who make their own Drentse and Groninger movies. But whether it is necessary and useful? After four months, the stories are clicked on average eight times. Watched and listened, that remains the question (*sic*). The news of my youtube films was in all door-to-door advertising newspapers in Drenthe and Groningen.

4. Regionalism

Some well known Drenten; Daniel Lohues (singer in the local dialect) and Peter Middendorp ((novel) writer about the area) sought refuge in Utrecht and Amsterdam during their studies. They came back. One from homesickness, the other because he could not settle in the Randstad. They are not the only ones.

A Drent in the Randstad who opened his mouth was long dismissed as a farmer, and that was not a compliment. And “farmers” from Drenthe crept into their plaggenhut (peat house) and were intimidated by the townspeople. Drenthe: The land of dimes and pennies; small money. Groningers are – with their confident expression – less susceptible for humiliation. After all, nothing beats Groningen. The Frisians may look up for the description of their national character in the book of J. B. Charles - *Volg het spoor terug: Follow the trail back*. (free download: www.dbnl.org)

The Groninger is quite pleased with himself. He is a tough but not too narrow-minded materialist, except for his humor, but it's a stolid rather harsh kind of humor. They suffer relatively little neuroses and their sincerity is often no more than rudeness, not able to feel what someone else feels.

The Frisians are called fair. Now I can not say that I have been shown ... J.B Charles

If you are violent, criminal and antisocial, if you are no good what's however, you're a poorly integrated immigrant. Because natives do not do that kind of stuff. And if they accidentally do it once, they did not fail to integrate, but they had a rotten childhood in Drenthe.

Sheila Sitalsing, de Volkskrant.

(For insiders: She is joking with Peter Middendorp, Drent and fellow Volkskrant journalist, who describes his “criminal” youth in his bestseller: *Vertrouwd Voordelig*.)

Dialect is the language for daily business. Garden-and-kitchen language. Dialect is spoken for life and work in rural areas, for mutual relations. The dialect is inadequate when it comes to philosophy, religion, culture, literature, science, reflection, psychology.

Frisian: In 1962 Freark J. Bergstra wrote an essay titeld:

IT DIALEKT, DE LANGE TEANNEN EN IT
MINDERWEARDICHHEIDSKOMPLEX*

He outlines the position of Frisian in a discussion on dialect and language. Many of his insights apply even more to Drents and the other Lower Saxon dialects. Bergstra makes a sharp distinction between dialect and language of culture.

Har omfang, ynhâld en mooglikheden binne beheind ta de individuele, mienskiplike of kollektive omgang, ynhâld en mooglikheden van de sprekkers. Dat jildt foar elk grammatikaal-idiomatisk systeem, oft dat no ‘in’ taal of ‘in’ dialekt is (p. 84).

Bergstra also discusses the “uncivilized” status of the dialect. *Dat ûnbeskaafde kin mear of minder slim, mear of minder grof, mear of minder ûnskuldich wêze, der binne allegearre gradaasjes yn. It kin wêze dat in massyf Grinzersk aksint gjin diskriminaasje betsjut foar in minister, mar dat in Ljouwerter stimleaze s oan it begjin fan in wurd moardzjend is foar de sosjale posysje fan in dame (p.97).*

And concerning the inferiority complex Bergstra writes:

It Fryske minderwaerdichheidskompleks sit him in de kearn fan de saak hjiryn, dat de Fryskprater krekt wat de taal oanbelanget ek in Fryslân foar de Hollandsprater oer belies jout. As it op

* *Skiep binne der inkeld om skeard te wurden.* F. J. Bergstra. Útjouwerij MONTAIGNE.
FREARK BERGSTRAS was chairman of the Fryske Akademy for thirteen years.

in krêftmjitting tusken Frysk en Hollânsk oankomt, wykt ek in Fryslân it Frysk, en it Hollânsk hâldt terrein. De hieltied herhelle ûnderfining fan dizze fernedering, ek en krekt as men jin dy net op dizze wize bewust makket, is de eigenlike substânsje fan it Fryske minderwaerdichheidskompleks. (p. 98).

Bergstra summarizes the status of Frisian powerful:

Gearfetting en konklúzje: wêrom stiet de Fries derop dat er in taal praat en niet in dialekt, wêrom is er sa beseare as men dy taal dochs in dialekt neamt? Omdat er eigenlik hiel skoan wit, dat er yn sosjale sin in dialektprater is, mar tagelyk ûnbewust de ferplichting fielt de genealogyske apartens en bysûnderens op te fieren ta kulturele selsstandichheid. Dit is it nasjonalistyske foaroardiel dat latint yn it hiele folk libbet; as dat yn it folk as gehiel net latint wie, hie it yn de betreklik lytse falanx fan de Beweging net manifest wurde kinnen, en ek dêr noch mar breklik en ûnfolselein, en dan bestie der ek gjin Fryske literatuer. De gemiddelde Fries felt lykewols ek, dat er dy kulturele pretinsje net wiermakket, en ferskoot dêrom syn oanspraken fan it sosjale flak nei it genealogyske, – en dêrmei fan it kultureel sinfolle nei it ûnfruchtbere. Sa bliuwt er hieltyd ûnder syn selsstelde noarm, fielt dat er him bleat stelt oan krityk en spot, projektarret de dêrút fuortkommende ûnbehaachlikheid nei bûten, fielt him fan de kritisi ûnrjochtfeardich bejegene, en fersfalt sa ta in geastferminkend minderwaerdichheidskompleks. Wol er dat oerwinne, dan moat er yn it allerearste plak de moed hawwe de hjirboppe omskreaune stân fan saken ûnder eagen te sjen. (p. 100).

This is about the difference between dialect and language of culture, and about the inferiority complex. Freark Bergstra wrote this essay more than fifty years ago in the Frisian literary magazine *De Tsjerne*. He adds a whole theory about the inferiority complex of the Frisians. I'm not quite sure whether Bergstra was right, but apart from being chairman of the Frisian Academy, he was also a psychiatrist, so he knew more on the subject than I do. However I do share his belief that the vast majority of the Frisians do not care more for their language

than dialect speakers from other provinces. I have lived in Leeuwarden for ten years and I see a movement towards the Dutch language. As anyone listening to Omrop Fryslân can confirm daily. The difference with other dialect speakers is that Frisians insist that their language deserves the qualification “a real language” and thereby they rely on the descent. That perception I had already made, reading Bergstra confirmed me. Speakers of Drents and Groningen do not worry about that. The difference is that the language elite who is using Frisian as a language of culture in Friesland is proportionally higher. Good to notice that in high schools Frisian is used mainly during lessons physical education and art, not in science lessons.

Drenten on average make less fuss about language and culture, except for a very small elite. An elite that, as is the case in Friesland, is also viewed with some compassion.

Prof. Dr. Joep Leersen (Modern European Literature UvA) gives during the course about Patriotism (NRC) some valuable comments on literature, historical awareness and nationalism.

Identity includes: distinction with others, a common history and attitude of the government towards minorities. Drenten hardly differ from Dutch. For those who want to: explain the distinction to an inhabitant Rwanda, that’s not easy. Historical awareness among Drenten is not strong. Perhaps some knowledge of dolmens and the Battle of Ane (1227). The government tolerates dialect, the best way to neutralize it.

The status of the Drent is linked to Drents dialect. His Drents dialect is linked to less developed and inferior, because there are in Drenthe and Groningen hardly intellectuals who speak in public Drents and Gronings and be proud of it.

It does not help to raise the status by going along houses with a *boekenkrooi* knocking on doors and selling books. Such *sutelaksje* emphasizes rather folklore. It resembles the money raising campaigns of sports clubs selling toilet paper and Groninger cakes. To avoid having to say **no**, you buy books for ten euros and that is your contribution to the yearly begging.

5. Dialect

Let me begin with an anecdote.

In my childhood I was told that babies were brought by a stork (or found in the garden in the kale field). I limit myself to the stork, the Eiber. There appeared to be – at that time – an inverse relationship between the number of storks and the number of births. Many new born children, while the stork was threatened with extinction. Linear relationship. Has the stork to do with the number of conceptions?

And the last decades: decrease in the number of children and increase in the number of storks. Storks are a plague. Aging and shrinking population in Drenthe and an increase of storks. These trends, do they have to do with each other?

Yes. The answer is yes. The gray wave has been working for decades to protect nature and one of the consequences is increase of storks. The decrease of storks earlier in the century was due to focus on industry and not on nature. There are correlations.

Some studies show that there is no link between use of dialect and low literacy. May be this is a fact. Perhaps researchers overlook some aspects. E.g. inferiority complexes.

Regularly I make cycle trips in the nature reserve Onlanden. I take pictures and movies. Especially the camera on a tripod makes people stop and we have a chat. That conversation begins with: How beautiful here, huh? Drents accent.

I do experiments. One time I answer in dialect and the conversation goes mountain high. The other time I answer in Dutch. More than once I see the speaker tighten up and take a quick good bye. I don't speak their language, I am a foreigner and a stranger.

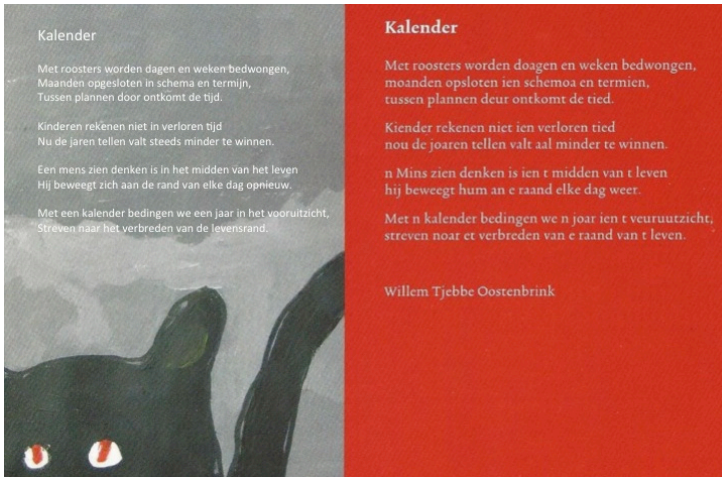
Who has read newspapers during the last year, regularly finds bashing of Drenten by famous writers and performers:

- Yvonne Kroonenberg
- Maarten Van Rossum
- Marieke Heebink
- Sheila Sitalsing

And also from Emmen (town in Drenthe) Peter Middendorp says less friendly things about Drenthe.

Drents dialect is associated with contempt and an inferiority complex of Drenten. That is not a matter of today, not of yesterday, but of at least two centuries. This link between dialect and humiliation is clear. This characterization influences the attitude of Drent and Hollander (Dutchman). Drents will not win this struggle.

Drents dialect in their own social circles gives a feeling of security and togetherness, but outside that inner circle of the dialect the Drents dialect speaker is on his guard. (*sic*).

Dutch and dialect (Westerkwartiers – Groningen).
Nearly no differences.

6. What to do?

The situation in the field of regional languages and dialects is hopeless? Not at all. Change is a constant in nature.

Latin disappeared as a living language. Latin lives on as a dead language. That can also be the fate of dialects and minority languages.

Linguists can go in search of sound variations, resources, relationships and concepts lost. They can do what they are doing already: investigate the differences of languages and dialects in different cultures - dialects with their short written tradition - in connection with cultural rich languages - including Latin -.

Unconventional measures for Drenthe:

Promoting intellectual / cultural climate by:

- Migration of Educational Institutes in Art from Leeuwarden and Groningen to Emmen.
- Cooperation between Educational Institutes in Art in Emmen, Papenburg and Oldenburg.
- Migration of *Bilingualism Matters* to Emmen.
- PhD for research on relationship inferiority complex and dialect.
- Confucius Institute / China Centre to Emmen.

7. Facts

- * Dialect is spoken mainly by low-skilled people.
- * Young people speak less and less dialect.
- * A very small group of highly educated is involved in Drents. Some get paid for that.
- * There are only few young Drentse writers.
- * Less and less (literary) Drentse books are written.
- * Drents is hardly found in the new (digital) media.
- * Few people in Drenthe read Drentse books.
- * Drents looks increasingly like Dutch / English.
- * Drents dialect is linked to the countryside.
- * The social status of Drents is low.
- * Drents is an in-between-language / domain Drents.
- * Drents (Low Saxon) is not a cultural language.

*Who wants to listen to this lecture in three languages can choose channel **Ter Verpoozing** on Youtube.*

8. Statements

- * Speaking, writing and reading in dialect should not be encouraged at primary schools and not even during the first years at high schools.
- * Do not teach children Drents as a first language.
- * All (old and new) books in Drents have to be made available at DBNL.ORG or a special website for dialects.
- * All 'cultural' radio programs in Drents (1950-1980) have to become available on a website.
- * Studying Drents (and other minority languages) is fine after two other languages are fully implemented: Dutch and a choice out of English, French, German, Russian, Spanish, Chinese, Arabic languages....
- * Disappearance of archaic dialect is no problem, facts are seldom problems.
- * Inferiority complexes may be linked to dialect.
- * Dialect is not the new Latin, dialect it is not a rich language as far as culture is concerned.
- * Dutch is the new dialect; a new in-between-language.

Van het concert des levens (Dutch)

Ik ben Stoffel Stoffelmans, ik ben Stoffel Stoffelmans, ik ben Stoffel Stoffelmans. Sommige dingen moet je drie maal zeggen voor ze doordringen, andere daarentegen vallen in een keer op de plek. M'n vader is van 1913. Hij was 27 toen hij bij de SS ging. Kijk, dat hoef ik maar een keer te zeggen: SS. Ik ben naar hem genoemd. Hij heette ook zo. Ik hoef niet uit te leggen wanneer ik geboren ben. Voor '45. Ik zeg het maar. Voor de wissigheid.

Hoeveel m'n vader neergeschoten heeft, dat weet ik niet meer. Mensen bedoel ik. Hij heeft nog lang gejaagd toen hij weer vrij was. Op wild. Hij heeft het me wel verteld, maar toen was hij al opgenomen. Toen rustte hij al in het verzorgingstehuis en dacht hij af en toe dat hij Napoleon was. Niet de keizer vanzelf, die had geen snor, die ander natuurlijk, maar voor het gemak zeg ik maar Napoleon. Sommige dingen zijn al erg genoeg om hardop naar te luisteren. In de tijd voor het verzorgingstehuis was m'n vader de tel al kwijtgeraakt en ik weet niet meer welk aantal ik zal noemen. Het maakt ook niet uit.

Vooruit dan maar. Het zijn er 85, gemiddeld. Ik speel in een orkest met gemiddeld 85 muzikanten. Elk jaar tel ik één meer. Zo onthoud ik de leeftijd van m'n vader, als hij nog geleefd zou hebben. Hij is dood. Napoleon is begraven, de linkerhand over de rechter- gevouwen en een rozenkrans er omheen, die zouden niet weer losschieten. M'n vader wilde niet gecremeerd worden, nooit van z'n leven, daar had hij teveel herinneringen aan. Ik snap dat wel.

Als het een beetje kan, dan sta ik midden achter, vanuit de zaal gezien. Ik ben paukenist en trommelslager. Heerlijk vind ik dat. Voor de pauze wacht ik soms drie kwartier en dan een grote slag of een paar zachte roffels en na de pauze sta ik doodstil, soms bijna een uur, voor maar één slag op de grote trom. De gong doe ik ook, maar niet zo vaak, alleen bij film-muziek, of muziek die nog eens in de een of de andere film te horen zal zijn.

De muziek van rond de eeuwwisseling, die vind ik het

mooist. Net niet meer zo romantisch, verboden van geweld of nagalm van de eerste wereldoorlog. Ravel voor linkerhand. Dat had m'n vader vast gewaardeerd. De oude verloor z'n de vingers van z'n rechterhand in het oosten, maar hij speelde geen piano. Hij had ander speelgoed. Daar deed hij nooit moeilijk over. God stond aan zijn kant, dat vond hij en dat zei hij ook. En de wijzen kwamen niet uit het westen, dat grapte hij als die tijd van terugtrekkende bewegingen ter sprake kwam.

In het verzorgingstehuis haalde hij elke dag z'n gelijk als hij een gulden in de ballenklok van het biljart wierp. 'God met ons, kijk maar,' zei hij dan met de duimen achter de broeksriem. 'Het staat hier en het is altijd zo geweest.'

Vanaf de achterzijde kan ik de zaal en het hele orkest overzien. Tussen de slagen heb ik tijd genoeg om na te denken. Ik ben heel waakzaam, dat heb ik van m'n vader. Dat vind ik een groot geschenk, waakzaamheid. Als de violen en het koper bezig zijn, dan droom ik, maar ik sla altijd op tijd de bladen om, altijd op tijd sla ik m'n slag. Boem, boem, boem, of; koing, koing, koing. Tussen de slagen denk ik aan m'n vader, heel vaak, zelden aan Mutti. Dat ze Duitse was, dat was niet haar schuld. Onschuldig was ze als Duits meisje geboren. Dat ze met m'n vader trouwde, dat kan ik haar wel kwalijk nemen, maar dat doe ik niet meer. Ook als ze niet met hem getrouwd was geweest, was ze toch zwanger geworden. Dat weet ik zeker, zo'n Mutti heb ik gehad. Dan had ik geen vader gehad. Dan had ik niet Stoffel geheten. Dan had ik niet met zo'n achternaam in het bevolkingsregister gestaan.

De orkestleden, op een enkele na, zitten altijd wijdbeens, niet alleen de mannen, die dat van nature doen als ze rijp zijn, maar ook de vrouwen, die dat van nature niet meer horen te doen als ze rijp zijn. De bassen tussen de benen, dat is nog tot daar aan toe, maar de alt-violistes met die kleine doosjes, die ook. Voor het evenwicht zeggen ze, ik vroeg ze, maar dat geloof ik niet. Het is geiligheid, geautoriseerde geiligheid, daar komt het publiek voor, wat dacht je, voor het geld van de entree heb je ook een cd met veel meer muziek, maar van mij mogen ze. Ze doen maar. Ik heb m'n eigen spelletjes als ze de snaren beroeren met de strijkstok.

Een paar dames zijn in pak gekleed, maar de meesten in een zwarte jurk of in een zwarte blouse en een zwart hemd.

De zoom van de rok tot net onder de knieën. Met een wijd split aan de zijkant, aan elke zijkant. Ze fladderen wat af.

Elk concert vermoord ik ze. Ik sta op het achterste verhoog. Tussen de paukenslagen of de galmende gong neem ik ze te grazen. De ene keer begin ik bij de koperblazers, dan weer bij de houtblazers. Het is maar net wie aan de beurt zijn. In naam van de vader maai ik ze met een mitrailleur van de stoelen, laat ik het koper scheuren en het hout versplinteren. Mooi gezicht vind ik dat. De violen en bassen spaar ik meestal, tot de pauze. Ook de dirigent laat ik ongemoeid, tot aan het slot. Ik laat hem vaak twee keer terugkomen. Het publiek zorgt daarvoor. Dan knal ik hem af met een nekschot. 'Nu heb ik je, vader,' dat roep ik dan, maar niemand die me dan hoort.

Voor het zover is neem ik het publiek onder handen. Op het voorste balkon staat vaak een recensent te klappen. De flapdrol. Opschrijfboekje en trefwoorden opschrijven. Ik zie dat wel en dan de volgende dag een giftig stukje over het gekuch en gehoest van het publiek, alsof we daarvoor spelen. Ik daag die schrijver uit en jaag hem naar de rand van het balkon. Dan dwing ik hem op de reling te gaan staan. Een violist staat op, spreidt de armen om de doolaard op te vangen. De recensent springt, glijdt half naar beneden. De violist vangt hem op en wordt meegesleurd in de val. Gekraak van brekende bekkens. Mooi vind ik dat. Dan denk ik weer aan m'n vader en aan de guldenrand waar alles al op staat.

M'n handen tintelen en ik sla weer een bladzijde om. Ik sla op de trom als de dirigent bijna onzichtbaar naar me knikt. Een concert kan me niet lang genoeg duren. Heerlijk vind ik dat. Dat pure genot van de wereld die onder muziek ineenvalt. Ineenzigt. Zo zij het en zo is het.

Ik ben niet alleen een slagwerker. Ik speel ook trompet, en schuiftrompet, en hoorn. Niet alles klinkt even helder, maar ik speel wel zuiver en precies volgens de boekjes. Viool beheers ik ook, niet tot in de puntjes, maar toch. Als er veel ziekte is onder de leden, dan val ik overal in.

De vader, de zoon en de heilige geest. Ik ben ze allemaal als ik in het orkest speel. Iedere keer weer. Van dit concert heb ik een program.

Van het concert (Drents)

Ik bin Stoffel Stoffelmans. Ik bin Stoffel Stoffelmans. Ik bin Stoffel Stoffelmans. Der bint dingen die ie driemaal zeggen mut veur ze dudelijk wordt, aander valt in ienmaal op de plek. Mien va was van 1913. Hij was 28 toen e bij de SS gung. Kiek, dat huuf ik maor ienmaal zeggen: SS. Ik bin naor hum nuumd. Hij heette ok zo. Ik huuf niet uut te leggen wanneer ik geboren bin. Veur '45. Ik zeg het maor. Veur de wissigheid, want der bint altied lu die niet tellen kunt. Mooi dat ik vanaovend as gastspreker mien verhaal doen mag; dat gef locht.

Hoeveul mien va neerscheuten hef? Dat weet ik niet meer. Hij hef nog lang jaagd toen e vanneis vrij was. Op eenden en fazanten en hazen, op wilde zwienen. Hij hef mij wel zegd hoeveel het der waren, maor in die tied was e al opneumen. Hij rustte al in het verzörgingstehuus en miende bij toeren dat e Napoleon was. Niet de keizer, die niet, de keizer had gien snorre. Ik bedoel die aander vanzölf, maor veur het gemak zeg ik maor; Napoleon. Der bint dingen die al arg genoeg bint om naor te luustern met de oren lös. Veur e hen het verzörgingstehuus gung, was mien va de tel al kwietraakt en ik weet niet meer welk aantal ik numen zal. Het maakt ok niet meer uut.

Veuruut. Het bint der 86, gemiddeld. Ik speel in een orkest met gemiddeld 86 muzikanten. Elk jaor tel ik der ien bij. Zo onthaold ik de leeftied van mien va, as e nog leefd had. Hij is dood. Napoleon is begraven, de linkerhaand in de rechter volden en een rozenkraans om de vingers. Die zulden nooit weer lösschieten. Mien va wol niet cremeerd worden, nooit van zien levent, daar had e teveul herinnerings an, an braandlocht. Ik snap dat wel.

As het een beetje wul, dan stao ik midden achter, aj vanuut de zaal kiekt. Ik bin paukenist en slao op de grote trommel. Machtig vind ik dat. Veur de pauze wacht ik smaangs drie kwartier en dan ien grote slag of een paor zachte roffels. Nao de pauze stao ik doodstille, smaangs zowat een uur, veur maor ien slag op het strakke vel. De gong doe ik ok, maor niet zo vake, allent bij filmmuziek, of muziek die bijkaans nog een maal veur een film bruukt wordt.

Muziek van nao 1900 die mag ik geern. Niet meer zo roman-

tisch, ik heure veurboden van geweld en naoklaank van de eerste wereldbraand. Ravel veur linkerhaand. Dat had mien va vaste waardeerd. De aolde verleur de linkerhaand in het oosten. Hij speulde gien piano. Hij had aander speulgoed. Daor deud hij nooit moeilijk over. God stun an zien kaant, dat vund hij en dat zee e ok. De wiezen kwamen niet uut het westen, dat zee e as ik het over terugtrekken had en hum an het front herinnerde. In het verzörgingstehuus haalde hij elke dag zien geliek as e een gulden in de ballenklok van het biljart vallen leut. 'God met ons, kiek maar,' zee e dan met de doemen achter de sluting van de riem van de drollenvanger. 'Hier stiet het. Het hef altied zo west.'

Van achter het orkest kan ik de hiele zaal zien. Tussen de slagen he'k genog an tied om over de dingen nao te dèenken. Ik bin hiel waakzaam, dat he'k van mien va. Dat vind ik een groot geschenk: waakzaamheid. As de violen en het keuper heur partij speelt, dan dreum ik, maor ik slao altied betied het blad om. Altied op tied slao ik mien slag. Boem, boem, boem, of koing, koing, koing.

Tussen de slagen dèenk ik an mien va, hiel vake, zelden an Mutti. Dat ze Duutse was, dat was niet heur schuld. Zunder schuld was ze as Duutse maagie geboren. Dat ze met mien va trouwde, dat kan'k heur kwaolijk nemen, maor dat is over. Ok as ze niet met hum trouwd west was, was ze toch zwanger worden, wisse, zu'n Mutti heb ik had. Maor dan had ik gien va had, dan had ik niet Stoffel heten en had ik niet met zu'n achtername in het bevolkingsregister staon.

De leden van het orkest, op een enkele nao, zit altied met de bienen wied. Niet allent de manlu, die dat van nature doet as ze kerel bint, maor ok de vrouwlu, die dat niet meer doen heurt as ze riep bint. De bassen tussen de bienen, dat is nog daor an toe, maor de alt-violistes met die kleine deusies, die ok. Veur het evenwicht, zegt ze. Ik vreug het, maor dat geleuf ik niet. Het is geiligheid, geautoriseerde geiligheid, daor komp het publiek veur, wat dacht ie wat. Veur het geld van het entreekaartie heb ie ok een cd met veul meer muziek en zunder hoesten en blaffen. En koffie bij moe an de keukentaofel, dat ok. Van mij meugt ze de bienen wied halden, de vroulu. Ze doet maor. Ik heb mien eigen spel as ze met de kneien wied van mekaar de snaoren met de striekstok bereurt.

Een stuk of wat van de dames bint in pak, maor de miesten draogt een zwarte jurk of een rok met een zwarte blouse. Benaom de dikken. De zeum van de rok hebt ze tot net veurbij de kneien. Een wied split

an de ziedkaant, an elke ziedkaant. Ze fladdert wat of.

Elk concert maak ik ze of. Ik stao op de achterste riego. Tussen de paukenslagen en de galmende gong neem ik ze te graozen. De iene maol begun ik bij de koperblaozers, dan weer bij het holt. Het is maar net wie an de beurt bint. In naam van de vader mei ik ze met een mitrailleur van de stoelen en van de krukkies. Ik laot het koper scheuren en het holt splintern. Mooi om te zien, vind ik dat. De violen en de bassen spaar ik miestentieds, tot de de pauze en ok de dirigent blief ik of, tot an het slot. Ik laot hum vake tweemaal weeromkommen, het publiek helpt mij met. As e de bos bloemen kregen hef, knal ik hum of met een nekschot. 'Nou he'k joe, vader.' Dat roep ik dan, maor gienien die mij heurt.

Dan neem ik het publiek onder haanden. Op het veurste balkon stiet altied een recensent te klappen. De flapdrol. Notitieboekie op de kneien en trefwoorden opschrijven. Ik zie dat wel. De aander dag een giftig stukkje over hoesten van het publiek, asof we daarveur speult. Ik daag de schriever tot veur an het balkon en jaag hum de raand op, stief tegen de keuperen stang. Ik dwing hum de reling op. Een violist stiet op, spreidt de arms om de doolaard op te vangen. De kraantenschriever gledt half naor beneden, springt. De violist vangt hum op en wordt metsleept in de val. Brekende bekkens kraakt, mooi is dat.

Ratatta ratattaa.

Dan dèenk ik vanneis an mien va, de koppelriem en an de guldenraand waar waarheid schreven stiet. Ik bin niet allent.

Mij jeukt de haanden. Ik slao een blad van de muziek om. Ik bereur de trom as de dirigent zowat onzichtbaor naor mij knikt. Ik doe wat ik doen mut. Ik doe wat de baos zeg.

Een concert kan mij niet lang genog duren. De dreumerij, dat pure genot van een wereld die onder muziek in mekaar zakt. Zo mut het weden, zo is het. Hemels genot.

Ik bin niet allent slagwarker. Ik blaos ok trompet, schoeftrompet, hoorn. Niet alles klinkt even helder, maor ik speul wel zuver en volgens de boekies. Viool speulen kan ik ok, niet tot in de punties, maor toch. Ik bin allent, maor ik weet de pries van een viool. As der een bult lu van het orkest ziek bint, dan bin ik een goeie plaatsvervanger.

De vader, de zeun en de heilige geest. As ik in het orkest speul bin ik ze allemaol. Ik speul mien eigen spel, elke maol vanneis. Van dit concert heb ik een program.

I am Stoffel Stoffelmans, I'm Stoffel Stoffelmans, I'm Stoffel Stoffelmans. Some things you have to say three times before they penetrate, while others are at once on the spot. My father is from 1913. He was 27 when he joined the SS. Look, I only have to say once: SS. I was named after him. He also was called Stoffel. I do not need to explain when I was born. Before '45. I say it. For certainty. There are always people who forget.

How many my father has shot? I do not remember. People I mean. He has long been hunting after he was free again. Game hunting. He did tell me, but then he was already interned. He rested already in the nursing house and he thought sometimes that he was Napoleon. Not the emperor himself, who had no mustache, the other leader of course, but for convenience I say Napoleon. Some things are bad enough to listen to aloud. During the time in the nursing home my father already lost counting and I do not know what number I will tell you. It does not matter.

Alright then. There are 85, on the average. I play in a orchestra with on the average of 85 musicians. Every year I count one more. So I remember the age of my father, if he would have lived. He's dead. Napoleon is buried, the left hand on the right folded and a rosary around it, that would not come off again. My father didn't want to be cremated, never in his life, he had too much to remember. I get that.

If it is possible, then I am in the middle back, seen from the audience. I am timpanist and drummer. I love it. Before the break, sometimes I wait three minutes and then a major stroke or a pair of soft rolls and after the break I stand still, sometimes almost an hour, for one turn on the bass drum. The gong I do, but not so often, only to film music, or music to come in the one or the other film.

Music of the turn of the century, I like best. Just not as romantic, harbingers of violence or reverberation of the First World War. Ravel for left hand. My father would have valued that strongly. The old man lost his fingers of his right hand in the east, but he did not have a piano. He had other toys. He never bothered us with that. God was on his side, that he liked and he also said. And the wise men did not come from the west, he joked that when the time of retreating movements came up.

In the nursing home he took daily the rightness of his deeds as he threw a gulden coin in the clock of the billiard. "God with us, just look," he said with the thumbs behind the belt. "It's here and it's always been."*

From the back I can see the public and the whole orchestra. Between the blows, I have plenty of time to think. I am very vigilant. I own that to my father. I find that a large gift, vigilance. When the violins and the copper instruments are busy, I dream, but I always turn the music pages on time, every time I do what I have to do. Boom, boom, boom, or; koing, koing, koing. Between the blows I think of my father, very often, rarely I think of Mutti. She was German, that was not her fault. Innocent she was born a German girl. That she married my father, I can blame her, but I no longer do. Even if she had not been married to him, she still had become pregnant. I'm sure. If I hadn't had such a Mutti. I wouldn't have had such a father. I would not have been called Stoffel. Then I would not be set back with such a name in the population.

The orchestra members, just a single exeption, always sit astride, not only the men who do naturally when they are ripe, but also the women who should not sit like that when they are ripe. The basses between the legs, which is still up to it, but the alt violinists with those little boxes they as well have their knees far apart. For balance they say, I asked them, but I do not believe them. It is their horniness, authorized horniness, that attracks the public, what do you

think, for the money of the entrance fee you have a CD with more music. I think they should not. But they do. I have my own games when they touch the strings with the bow.

A couple of ladies are dressed in suits, but most in a black dress or a black blouse and a black shirt. The hem of the skirt to just below their knees. With a wide slit on the side, one on each side. They flutter somewhat.

Every concert I kill them. I'm standing on the rear platform. Between the timpani beats reverberating gong or I take them to graze. Sometimes I start with the brass, then again at the woodwinds. It just depends on who got his turn. In the name of the father, I cut them with a machine gun from the chairs, I rip copper and make wood splintering. Beautiful theatre, I think. The violins and basses I save often, until the break. The conductor I leave undisturbed until the end of the concert. I let him come back often twice. The audience makes him return for me. Then I pop him with a shot in the neck. "Now I've got you, Father," that is what I shout, but no one who hears me.

Before that I take the audience under hands. On the front balcony is often a reviewer clapping. The flap turd. Note book and writing down keywords. I see it and then the next day a poisonous piece about the coughing of the audience, as if we were playing for that. I challenge the writer and force him to the edge of the balcony. Then I force him to stand at the railing. A violinist stands up, arms spread to catch the doolaard. The reviewer jumps, slides half down. Violinist catches him and drags him into the trap. Crash of breaking copper basins. Nice I think. Then I think back to my father and to the edge of the gulden coin where everything is written.

My hands tingle and I turn to another page. I beat on the drum as the conductor almost invisible nods at me. A concert can not last long enough for me. I love it. That pure enjoyment of the world that collapses together in music. So be it and so it is.

I'm not just a drummer. I also play trumpet and trombone and horn. Not everything sounds crisp and clear, but I play it clean and exactly as prescribed in the booklets. I can manage the violin, not to perfection, but still. If there is a lot of disease among the members, then I replace them all.

The father, the son and the holy spirit. I have them all in me when I play in the orchestra. Every time. Of this concert, I have a program.

* On the edge of the gulden coin is written: *God be with us. God zij met ons*. The same inscription was on the buckle of German soldiers during World War II: *Gott mit uns*.

Translation using Google translate. Part of the Dutch grammar keeps upright (sic). This must be a funny translation. May be this is what a speaker with Drents as first language experiences when he speaks and writes Dutch.

Alleman gelukkige doch gezonde f

Op de valreep van het oude en andere jaren is het goed dat een mens alleman prettige kerstdagen wenscht alsmede veel geluk met diens zalig uiteinde; ook in het nieuwe jaar. Welnu, voegen wij thans het woord bij uw daad: alleman prettige kerstdagen en veel geluk met uw zalig uiteinde. Dit alles mede namens:

-De winkelier Harrie Flik van de supermarkt De Vlijt alsmede diens winkeljufferts Annie M.G. Smidt en Atje Deulen-Keelstra. „Harrie, die vijfdoezend euliebollen van verleden jaor, wo die hen de oorlogsgebieden sturen, as munitie bedoel ik, of wo ze zölf nog 'n maol in de aanbiedink gooien?“, aldus de juffert Smidt, en dit laatste het geval bleek. Doch Op = Op!!!!

-De kastelein Jans-Maria Tissing van het café De Eveltas alhier en diens vrouw Wipke Tissing-Bosklopper welke een Groningse is; het is niet anders.

-Willem Zoer de scheper van de Brummelheugt en diens trouwe

hond Willem II, de geweteloze spitsgebroeders Roelof en Geert Waninge, welke ook in het nieuwe jaar nieuwe doch zeer criminele misdaden beraamt, de dames van Huize Harmonika ('Goede jaarwisseling en in 2015 gezond er weer op') en Hilbert Fictorie van Kluitenberg, kattenhatert.

-De majoor Tits van Ammerzoden van de Zwaere Artillerie. „Veurwaerts mars in het nieuwe jaer, m'n waerde!“, aldus de majoor Tits van Ammerzoden, „mag ik je een kruijebetter offreuren, naer oud famiejerecept? Je lintwurm gaet er het Aeve Maeriae van blaeten, heur; a...aemen“, aldus de majeur.

-De weerman Albert Dekkers, welke ook in 2015 nieuwe records verwacht, zeker qua ijs. „Ik rêeken dat Sven Kramer een wereldrecord op de 1500 meter redt“, aldus hij.

-Ibrahiem de Afrikaanse vluchteling, diens vrouw Somalia en de beide jongen Harm-Abebe en Geert-N'kila. „E'tie ó g'hinao 2015 drugbaöh baoraondi“, aldus Ibra-

hiem, wat Afrikaanse streektaal is voor: „Veul snei en regen in 't neije jaor!“ (Vgl. de vertalink van het Ned. 'Veel sneeuw en regen' in het Algemeen Beschaafd Afrikaans: „E'too ó g'hana 2015 drokbah burundil“ Bron: dr. Ghé'arth Kock'sié”).

-Fred en Marrie, rikkebokkers, welke qua nachtelijk gejoel niks onderdoet voor huilende stofzuigers (Marrie) en grommende bulldozers (Fred).

-De oude opperwachtmeester Jalving van de plaatselijke politie alhier, welke verderop misschien nog even aan het woord komt. Hoewel hij feitelijk wel wat anders

Every saturday in the newspaper
Dagblad van het Noorden.
Author: Jan Wierenga

Native: Westerkwartier
(Groningen), living in
Drenthe.

DAGBLAD VAN **HET**
NOORDEN

eestdagen

te doen heeft.

-De garagehouderd Beertje Hindriks, de patatesbakkert Jantinus Schut alias Jan Eulie, de rustend verzetsstrijder annex dito landbouwert Arend Oosting Gzn, de journalist Anton J. ter Brake (27) en de amateur-archeoloog Johannes Witting.

-De gemeentenlijke voorman alias grafdelvert Hendrik Jeuring: „Ok in 't neie jaor stiet de schuppe klaor!“.

-„As alle zeurderds samen fén kop hadden, dan houwde ik die der in 2015 gloeiende garriet drekt of!“”, aldus als aangekondigd de opper Jalving, welke het hierbij laten wilde daar hij door deze en andere

ergernissen de lont steeds korter krijgt en niet meer voor hemzelf instaat alhier.

-Diens kleinzoon Ludo Jalving, welke later ook politie worden wil.

-De wethouder H. Karsijns als euro-diet iemand zijnde. „Multis fortu-natii in anno novum!“, aldus de wethouder duidelijk genoeg, mede namens dhr. Lukas Hoving (chef Alg. Zkn) ten gemeentenhuize.

-De weduwwrouw Minie Moesker-Hemel en dier cleansister uit de States Ruby Heavens-Farmerman, welke over is op 't moment. „W.ill joe nog een little advocate with battlecreame, Ruby?“, aldus Minie Moesker-Hemel en te zingen aan-ving van: 'Ruby de redneus rendier, trallalala', welke dit echter niet zo nice vond.

-Tenslotte ook namens dhr. Elting, bovenmeester; Anouschka Eding, baliejuffert; Grietinus Lubbelink-hof, leerling-werkman en de domi-neer Nijlunsing, amen; en er een eind aan maakte. Alsmede alleman welke ik nog meer vergeten ben.

Surprising and not to follow (inimitable) mixture of Dutch, Gronings, Drents, Old-Dutch, Swahili, German, Latin.

Archaic setting of village life combined with happenings in modern society. Fonetic drôles de language. (Drol in Dutch = shit / turd). Teasing blows on folk characters.

Jan Wierenga really deserves a noble price for his multi-lingualism.

Dialect is the new Latin?

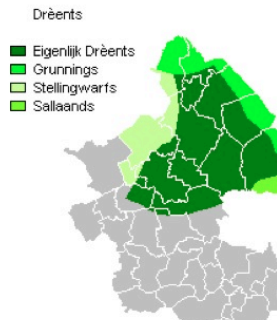
about dialect & minority languages

- 1. My background
- 2. Saxon languages – state of the art
- 3. Literature and dialect
- 4. Regionalism
- 5. Bilingualism
- 7. What to do?
- 8. Facts & Conclusions

Different dialects

- Real Drents
- Gronings
- Stellingwerfs
- Sallaands

First spoken language Drenten

Eerste spreektaal Drentse bewoners

<i>eerste spreektaal</i>		<i>percentage Drenten</i>
Nederlands	Dutch	62%
Drents	Drents	27%
andere taal/dialect	Other language / dialect	11%

First spoken language of partner

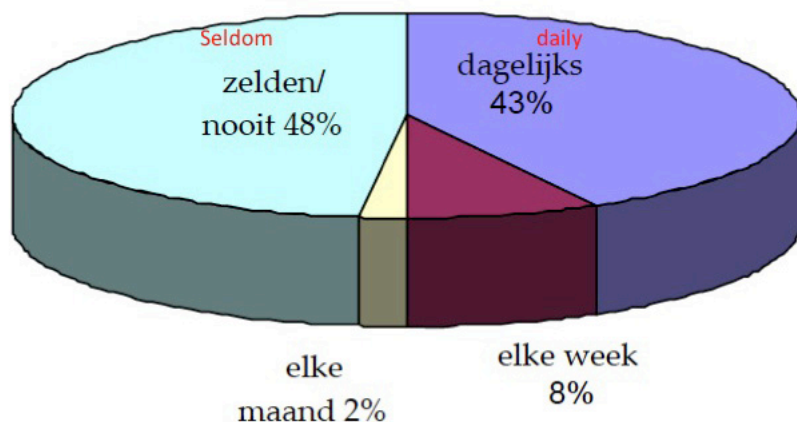
		eerste spreektaal van partner		
		<i>Nederlands</i>	<i>Drents</i>	<i>andere taal/dialect</i>
<i>eerste spreektaal</i>	Nederlands	76%	14%	10%
<i>respondent</i>	Drents	20%	68%	12%
	andere taal/dialect	31%	21%	49%

First spoken
Language of
respondent

1st spoken language of the children

		eerste spreektaal van de kinderen	
eerste spreektaal ouders		Nederlands	Drents
1 ^e spreektaal beide ouders Nederlands	Both parents Dutch	99%	1%
1 ^e spreektaal van beide ouders Drents	Both parents Drents	48%	52%
1 ^e spreektaal van vader is Drents	Father Drents	93%	7%
1 ^e spreektaal van moeder is Drents	Mother Drents	95%	5%
totaal		82%	15%

Speakers of Drents Drents-praters

Spoken language at home

Spreektaal thuis

taal		
Drents	Drents	30%
Nederlands	Dutch	63%
andere	other	6%
totaal		100%

Ability to read / write Drents

Reading/writing <i>schriftelijk taalgebruik</i>	very easy <i>heel gemakkelijk/ goed</i>	fair <i>vrij aardig</i>	some effort <i>met moeite</i>	not at all <i>helemaal niet</i>
read Drents lezen	29%	32%	28%	11%
write Drents schrijven	5%	10%	31%	54%

Reading frequency books in Drents

Do you read	(very) often <i>vaak / heel vaak</i>	regularly (2-4 a year) <i>(vrij) regelmatig (ca. 2-4 boeken of teksten per jaar)</i>	seldom once/year <i>(heel) zelden (max. 1 boek of tekst per jaar)</i>	never <i>nooit</i>
<i>leest u wel eens:</i>				
een Drents boek	nihil	5%	27%	68%
andere teksten in het Drents	6%	19%	41%	34%

Drents book

Other tekst in Drents

How important is Drents?

Betekenis Drentse taal		percentage Drenten
<i>Wat betekent de Drentse taal voor u?</i>		
heel veel	Very	12%
toch wel veel	Quite a bit	30%
een beetje	A bit	30%
een heel klein beetje	Tiny bit	13%
niets	Nihil	14%
totaal		100%

Policy of Province of Drenthe

: our old world is beautiful, but not perfect.
Our province asks, to use modern Drents, a new *mindset*!

: onze oude wereld is mooi, maar niet af.
Zij vraagt, om het in modern Drents te zeggen, om een nieuwe *mindset*!

TANJA KLIP-MARTIN en REIN MUNNIKSMA, gedeputeerden cultuurbeleid

Are you Dutch or Drent?

Ziet u zichzelf als Nederlander of als Drent?	
	<i>percentage Drenten</i>
<i>Ik zie mijzelf als:</i>	
Drent	46%
Nederlandse Drent	17%
Drentse Nederlander	18%
Nederlander	17%
anders	2%
totaal	100%

Gloepends mooie verhalen

Year of birth authors

• < 1950	18
• 1950 – 1959	4
• 1960 – 1969	3
• 1970 – 1979	-
• > 1980	1

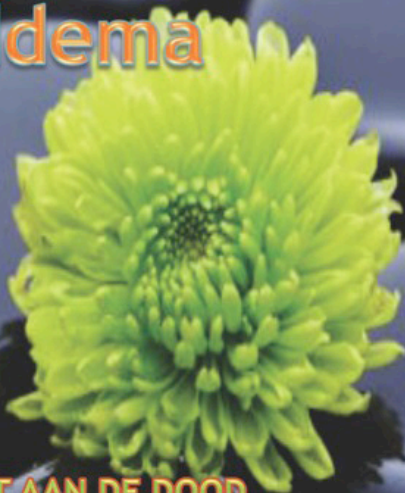
Archaïc words

• Naoberschap	naastenliefde	neighbor care
• Smaangs	soms	sometimes
• Bossem	schoorsteenmantel	mantelpiece
• Eernsachtig	serieus	serious
• Loug	dorp	village
• Riepe	straat	street
• Eelsk	knap/mooi	beautiful
• Dommiet	straks	soon
• Gloepends	fantastisch	great
• Tweeduuster	schemering	twilight

Het aantal woorden dat uiteindelijk een andere spelling krijgt, bedraagt 332. Daarvan zijn slechts enkele gewijzigde woorden echt gangbaar, zodat het Friese woordbeeld volgens onze berekeningen op basis van de woordfrequentie voor 99,93 procent intact blijft.

KOPSCHRABERIJEN

Eltje Doddema

**N GRUNNEGER LEEFT TOT AAN DE DOOD
EN ZÖCHT AALTIED DE BRIGHT SIDE OF THE ROAD....**

Inhold

Kopschraberijen

Generaties	2 Verloren generoatsies	25 Stil herdenken
*	3 DNA	27 Dodenakker
Tijdgeest	4 Tiedsgeest	28 Over lieken
Verdragen	5 Verdroagen	29 Stroppenpot
Slipgevaar	6 Slipgevoar	30 Voetbalmania
Verwerken	7 Verwaarken	31 Dooddouner
*	8 Nooit meer	32 Laifde
*	9 Dubbelrol	33 Beestachteg
*	10 Angst	34 Job killing
Crisis management	11 Krisismanagement	35 Stille dood
*	12 Ferguson en zo.....	36 Polderpaail
*	13 Macht van t woord	37 Geld(ens)drang
Tijdsbeeld	14 Tiedsbeeld	39 Uut(ge)wazzen
Kostenplafond	15 Kostenplefon	40 Digivonnis
Destructief	16 Destruktief	41 Liedensweg
Duurzaamheid	17 Duurzaamhaid	43 Levensloop
*	19 Demoleren	44 Laifde
Nevenschade	20 Nevenschoade	45 Dreumdudens
Vrijheidsstrijd	21 Vrijhaidsstried	47 The Home
*	23 Van de kook	48 Uutwazzen
	24 Leegte	49 Verdailde onmacht

Nedersaksisch Instituut

Op Wikipedia, de vrije encyclopedie

1 **Nedersaksisch Instituut** was een in 1953 op-ericht instituut an de **Riekuniversiteit Gronning** doaras ze de **Nedersaksische** dialekten bestudeerden. Vandage giet 1 verdan as 1 "cluster Nedersaans-Fries-Nedersaksisch". 1 Hef een beste tied edurd veurde 1 beoogde instituut van de grond kwaamp, umdet of gien leingheid was oaver de taken d'van en umdet de doemalge hoogleraar Nedersaans vundet 1 of niet kommen mus.

Komp an bod [Verburg]

- Heeroma en zien kiek
- Ondings en mitwarkers
- Inkripping
- Bron

Heeroma en zien kiek

[bewark | bronkode bewarken]

As eerste hoogleraar hebbt ze de taalkundige en dichter **Klaas Harzen Heeroma** evunen. Dissend zag 1 Nedersaksisch/Platduits practende gebied van Midden-Nederlaand töt an de rivier de **Weser** as 1 studiegebied van 1 Instituut. HJ köppeleden de miest oostlike Nedersaksische heufdialekten van Nederlaand an heur Duitse tegenhangens: **Grunnige-Oostfries**, **Orients-Emslaans**, **Tweants-Graafschoper Platt** en **Achterhookse-Westmünsterlaans**. De verbundings teut HJ zien in de Taalstas van Oosthiederland en aangrenzende gebieden.

Ofdielingen en mitwarkers [bewark | bronkode bewarken]

Naest de taal- en letterkunde kwaamp of deur 1 vörmen van eigen ofdielings beuzondere aandacht veur de **dialectgeografie** (Taale **Hoekema** 1954-1968, daomao **Hendrik Entjes** 1969-1974), de **skrievrije** (G.N. Visser 1963-1975), de **lexicografie** (**Jaan Naarding** 1959-1963, daomao **Goert Hendrik Kocks** 1969-1998), de **naamkunde** (**H.T.J. Miedema** 1962-1966, daomao **Rudolf Albert Ebeling** 1966-1999), de **regionale geskiedenis** (**P.Th.F.M. Boekholt** 1975-2001) en de **volkskunde** (**Jurjen van der Kooi**, sünd 1980). Naao Heeroma haj **Hendrik Entjes** (1974-1982) en **Hermann Niebaum** (sünd 1984) as hoogleraar.

Inkripping [bewark | bronkode bewarken]

1 Instituut is inted op-egone in de cluster Nederlands-Fries-Nedersaksisch. Deur beuzuinigen en pensionering van medewarkers bint de meeste disciplines weer vört egone. 1 Orgaan van 1 Instituut was de **Driemaandeljke Bladen** (**Nieuwe Serie**), det in 2002 ophödt te verskienen.

Bron [bewark | bronkode bewarken]

- Encyclopedie Drenthe Online: lemma Nedersaksisch Instituut/9

Di stik is eskreven in 1 **Zuidwest-Zuid-Orients** van de **Orients-Oeverlasele**

Nedersaksisch Instituut - Encyclopedie Drenthe Onli

Nedersaksisch Instituut

In 1953 oppericht instituut aan de RUG, afspplitsing van het Nederlands Instituut van de Letterenfaculteit, met als doelstelling de bestudering van de Nedersaksische (Oost-Nederlands) dialecten.

De voorbereiding verliep moeizaam, niet alleen door tegenstellingen over de vraag wat het instituut precies moest doen, maar ook door de tegenwerking van de Letterenfaculteit in de persoon van de toenmalige hoogleraar Nedersaans.

De eerste hoogleraar was **K.H. Heeroma**, die het instituut maakte tot een wetenschappelijke instelling die zich richtte op het gebied tussen Midden-Nederlaand en de Duitse Weser. De omvang van dit gebied was noodzakelijk om de Oost-Nederlandse dialecten in een juist licht te kunnen plaatsen. Dit toonde hij aan door de uitgave van de *Taalatlas van Oostnederlaand en aangrenzende gebieden*. Naast de taal- en letterkunde kwam er door het vormen van eigen afdelingen speciale aandacht voor de *dialectgeografie* (**T. Hoekema** 1954-1968, daama **H. Entjes** 1969-1974), de literatuur (**G.N. Visser** 1963-1975), de lexicografie (**J. Naarding** 1959-1963, daama **G.H. Kocks** 1969-1998), de naamkunde (**H.T.J. Miedema** 1962-1966, daama **R.A. Ebeling** 1966-1999), de regionale geschiedenis (**P.Th.F.M. Boekholt** 1975-2001) en de volkskunde (**J. van der Kooi** 1980 -). Na Heeroma kwamen als hoogleraren **H. Entjes** (1974-1982) en **H. Niebaum** (1984 -).

Inmiddels is het Instituut opgegaan in de cluster Nederlands-Fries-Nedersaksisch. Door bezuinigingen en pensionering van medewerkers zijn de meeste disciplines weer verdwenen. Orgaan van het instituut was de *Driemaandeljke Bladen* (Nieuwe Serie).

Literatuur

Lit.: **S.J.H. Reker**, 'Heeroma als deus ex machina. Het ontstaan van de Nedersaksische leerstoel', *Driemaandeljke Bladen* (1998); **K. Heeroma** en **H. Entjes**, *15 Jaar Nedersaksisch Instituut* (Groningen 1969); **H. Entjes**, *Nedersaksische taal- en letterkunde* (Groningen 1975).

Gerard Stout

Anno Ludwig

heftige en zachtmoedige levensloop

NIN9TIEN

Roman over de ieuwige jeugd van
Johannes de Mens

Gerard Stout

ROMANTISCHE BIOGRAFIE

'Gelderland verzaakt bij steun Nedersaksisch'

Joep van Ruiten

EMMEN Het Europees Bureau voor Kleine Talen (EBLT) maakt zich zorgen over de toekomst van het Nedersaksisch.

Aanleiding is het gedwongen ontslag van de streektaalkonsulent voor de Achterhoek en De Liemers.

In een woensdag uitgegeven verklaring zegt het EBLT 'enorm geschrokken' en 'zeer verontrust' te zijn door bezuinigingen bij de provincie Gelderland op de streektaalactiviteiten. Volgens het bureau is de korting in strijd met de verplichting om het Nedersaksisch levend te houden. Het EBLT vertegenwoordigt 23 organisaties.

Gelderland is, net als Drenthe en Groningen, een van de provincies die al jaren pleiten voor meer aandacht voor het Nedersaksisch.

Het streven is daarbij gericht op erkenning volgens Deel III van het Europees Handvest voor Regionale of Minderheidstalen. In Groningen en Drenthe zijn nog wel streektaalkonsulent actief.

Gelderland heeft nooit voorop gelopen om het Nedersaksisch te steunen, zegt Gerrit Leferink van de Nedersaksische koepelorganisatie SONT vanuit Barchem in een toelichting. "Maar onder de huidige gedeputeerde, Annetieke Traag (D66) is het wel erg passief. Dat wordt haar hier zeer kwalijk genomen."

De bezuinigingen en daarmee het verdwijnen van de streektaalkonsulent laat volgens de streektaalorganisaties zien dat Gelderland 'morele en formele verplichting met voeten treedt'. Daardoor bestaat een kans op verdergaande aantasting van de verplichtingen die de erkenning haar oplegt, aldus het bureau.

Harde woorden in streektaalland

Jan Wierenga

ASSEN In Drenthe is flinke heibel ontstaan over de vraag welke kant het op moet met de streektaal.

Schrijver Gerard Stout, die zeer veel in het Drents heeft gepubliceerd en recent de Culturele Prijs van Drenthe won, krijgt er in een bitter getoonzette 'open brief' van langs van collega-schrijver Anne Doornbos, voorzitter van het streektaalinstituut Huis van de Taal in Beilen. Stout kondigde onlangs aan dat hij is afgekapt op het Drents als schrijftaal, omdat je er naar zijn idee niemand meer mee bereikt. Hij wil alleen nog maar in het Nederlands publiceren. Doornbos snapt niet waarom Stout dan nog wel de Culturele Prijs accepteert: "Want die kreeg je juist voor je Drentstalige werk".

De winnaar van de Culturele Prijs heeft de afgelopen tijd publiekelijk grote vragenstels gezet bij de status en de toekomst van het Drents. Hij vreest de ondergang van de streektaal, mede omdat deze zich niet genoeg vernieuwt: ze heeft een 'woerdenschat van eeuwen terug en er is

Doombos geeft in open brief prijswinnaar Stout ervan langs

ook een samenhang met laaggeletterdheid".

Stout nam ook het Huis van de Taal en uitgeverij Het Drentse Boek in niet mis te verstane bewoordingen de maat: "Het zijn epigonen van traditie, behoudzucht, angstzenuwen en risicomijdend gedrag. Erismus en uit een achterhaald verleden. Een folkloristisch hunebedmuseum van de Drentse taal". Daarmee heeft hij lang niet overal vrienden gemaakt. Anne Doornbos vraagt zich in de open brief nu af of Stout wellicht uit is op de ondergang van het Drents in het algemeen en van de twee bekritiseerde instellingen in het bijzonder. "Je hebt de medewerkers, schrijvers en vrijwilligers meermalen op het hart getrapt. Over de Culturele Prijs

van Drenthe: 'Waarom heb je die niet geweigerd? Je kreeg hem immers voor je Drentstalige werk. Dan had je nu echt een statement gemaakt. Niet gauw even de prijs ophalen en daarna de boel in de fik proberen te steken, maar fier weigeren. Het had je gesieid'."

"Ik kreeg de prijs voor mijn hele oeuvre dat dertig jaar omvat, en dat niet alleen maar uit Drents werk bestaat", reageert Stout. Dat hij niet meer in het Drents schrijft, wil volgens hem niet zeggen dat het Drents hem overvloedig laat. "Ik wil juist een open discussie over de toekomst van het Drents. Ik heb harde dingen gezegd, maar soms moet dat om de boel op te schudden. Jammer genoeg is er niet één keer spontaan op gereageerd. Dat snap ik dan weer niet."

Stout vindt dat het Drents open moet staan voor andere talen: "Nederlands, Engels, Marokkaans voor mijn part. Stop met het zoeken naar het archaïsche Drents. De jeugd heeft daar niets meer mee."

Stout zit ook in de jury voor de DrhN Streektaalprijs. Voor Doornbos reden geen werk meer voor de wedstrijd in te sturen, laat hij weten.

Friese kruiwagen met boeken inspireert Huus van de Taol

Joep van Ruiten

HOOGVEEN Het Huus van de Taol overweegt een 'sutelactie' om de verkoop van Drentse boeken te stimuleren. Dat heeft voorzitter Anne Doornbos zaterdag gezegd.

Bij een sutelactie gaan vrijwilligers met een kruiwagen vol boeken op pad om kopers te verleiden. In Friesland worden met de huis-aan-huis acties goede resultaten geboekt, vertelde schrijver Ferdinand de Jong tijdens een streektaalconferentie in de bibliotheek van Hoogeveen.

Tijdens de sutelacties werken schrijvers samen met bijvoorbeeld sportverenigingen, zij krijgen een deel van de opbrengst. Volgens De Jong worden huis-aan-huis vooral boeken voor kinderen verkocht en komt deze 'sociale chantage' bovenop de reguliere verkoop via winkels. In september werd in twintig Friese dorpen voor 32.000 euro aan boeken omgezet.

Tijdens de conferentie spraken vertegenwoordigers van verschillende dialectorganisaties over de toekomst van de streektaalliteratuur. Hoewel cijfers ontbreken, loopt de verkoop van boeken die zijn geschreven in de streektaal al jaren terug. Als oorzaken wordt het afnemende gebruik van streektaal en de malaise in de boekenwereld genoemd.

Huus van de Taol-voorzitter Doornbos sprak zaterdag ook zijn zorgen uit over de rol die bibliotheken vervullen bij het levend houden van streektaal. Doordat op het platteland steeds meer filialen worden gesloten, wordt het lezers nog moeilijker gemaakt om streektaalboeken ter hand te nemen.

Tijdens de streektaalconferentie werd zaterdag een boek gepresenteerd met proza geschreven in alle Nedersaksische varianten: *Gloepends mooie verhalen*. De bundel is vervolg op het Handboek Nedersaksische Taal en Letterkunde uit 2008 en de bloemlezing met gedichten *Vernissend Nedersaksisch* uit 2010.

IT DIALEKT, DE LANGE TEANNEN EN IT MINDERWEARDICHHEIDSKOMPLEKS

The dialect, the long toes and the Inferiority complex

Frisian: dialect or language?

I

It hat bliken dien dat de âlde feksearfrage oft it Frysk in taal of in dialekt is, noch altyd emosjonele reaksjes by de Friezen opropt, dat men har noch altyd op ien ein krije kin troch it Frysk in dialekt te neamen; wa't besiket ús op stang te jeien hat altyd sukses as er dit middel tapast.

Yn in earder stadium fan de Fryske taalkunde en Fryske Beweging moat dit ris in folweardige striidfrage west hawwe; flarden fan dizze folweardichheit spûkje ek no noch om yn ús tinken en dwaan, bg. as it giet om de erkenning fan it Frysk as taal. Yn de lêste tsientallen jierren binne it yn haadsaak de skoallen dv't har troch niteliende leararen op

<http://www.dbnl.org/>

The Groningers are quite pleased with themselves, they are hard but not too narrow-minded materialists, unless in the case of humor, but it's a stolid rather harsh kind of humor. They suffer relatively little neuroses and their sincerity is often no more than rudeness, defects to feel what another feels.

The Frisians are called fair. Now, I can not say that I have been shown ...

De Groningers zijn behoorlijk

tevreden met

[p. 284]

zichzelf, het zijn harde maar niet te geborneerde materialisten, tenzij voor humor, maar het is een onaandoenlijke veeleer hardvochtige soort humor. Zij lijden naar verhouding weinig aan neurosen en hun openhartigheid is vaak niet meer dan onbeschoftheid, manco aan gevoel voor wat de ander voelt.

De Friezen heten eerlijk. Nu, ik kan niet zeggen dat mij gebleken is dat

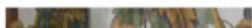
Dwing ons niet te kiezen tussen Klei- en Woudfries

Akadeemy (FA) gemeend ook in de taalnorm te moeten ingrijpen. Zo heeft de FA, die onder de

wat de wetenschappelijke onderbouwing betreft: er is door FA en provincie geen probleemanalyse

Juist eenheid maakt Fries robuust

Staten. Het verwijt dat de provincie daarin haar broekje te huiten raat

de Fryske Akadeemy deze inconsistenties ongelust. Tegelijk

Leer Friezen eerst eens lezen en schrijven

ERNST DUVERT, LANGEILLE

Zeer belangrijke vragen kwellen de

Het is tijd dat we ons in Friesland richten op het bestrijden van laaggeletterdheid. Het oedoe over

Yvonne Kroonenberg over La Motte, Mahler en primitieve mensen in de Action

/Cultuur

16 april 2014

door De Redactie

15

We kennen haar van haar prikkelende stukjes over de moelzame omgang der seksen, die ze schreef voor bladen van *Playboy* tot *Margriet*. Maar wat leest en luistert Yvonne Kroonenberg zelf?

"Ik lees veel Amerikaanse, Canadese en Engelse literatuur. Margaret Atwood. Zo goed. Pamela Jooste, *Dance with a Poor Man's Daughter*, dat moet iedereen gelezen hebben. En Jane

Ingezonden door Dr. Denker op 17-04-2014, 10:57.

Deze mevrouw Kroonenberg is zelf van joodse komaf en zou dus moeten weten hoe het is om te voelen dat je op deze manier wordt afgeschilderd. Voor en tijdens de 2e wereldoorlog werden o.a. de joden door de Nazi's voor alles en nog wat uitgemaakt verbaal geweld en middels affiches. Ze denkt dat ze nogal wat is qua afkomst en opleiding e.d. maar als je dit artikel zo leest zou ik zeggen "Stront wie heeft je gescheten".

De Volkskrant December 6th 2014

If you are violent, criminal and antisocial, if you are no good what's however, you're a poorly integrated immigrant. Because natives do not do that kind of stuff. And if they accidentally do it once, they did not fail to integrate, but they had a rotten childhood in Drenthe.

Als je gewelddadig bent, crimineel en asociaal, als je 'voor geen meter wil deugen', ben je een slecht geïntegreerde allochtoon. Want autochtonen doen dat soort dingen niet. En als ze dat per ongeluk toch een keer doen, is niet de integratie mislukt, maar hadden ze een rottige jeugd in Drenthe.

Bartje, gemaakt door Suze Berkhout
foto ANP

Zijn streektafen slechts cultureel erfgoed? Onzin, betooft Drent en streektaalschrijver Anne Doombos. 'Wat is daarvoor het bewijs?'

ANNE DOORNBOS, SCHRIJVER EN
VOORZITTER VAN HET HUUS VAN DE
TAOL IN DRENTHE

romans. Maar inmiddels begint zijn aversie tegen diezelfde streektaal merkwaardige vormen aan te nemen.

Anekdoten

Voorstanders staven hun opvattingen over de waarde van regionale talen met (pseudo)wetenschappelijk onderzoek waarvan de baten bij voorbaat vaststaan, betoogt hij. En als die uitslag niet past, volgen anekdotes uit de persoonlijke levensloop, vindt Stout. Die anekdotes zal ik dus vermijden. Maar zijn beweringen over het wetenschappelijk onderzoek, onderbouwt hij niet.

Merkwaardig is dan wel dat hij vervolgens zijn persoonlijke ervaringen als scheikundedocent ten tonele voert als bewijs voor zijn eigen stellingen. Niks wetenschappelijks aan, dunkt me. Evenmin als zijn karikaturale analyse van het taalgebruik in gezinnen, waar volgens Stout slechts in bevelsstructuur gesproken werd en geen gedachtenwisselingen

Datzelfde rapport meldt dat de laaggeletterdheid al sinds 1994 in Nederland toeneemt. Dat kun je dan moeilijk wijten aan het teruglopende gebruik van streektaalen, denk ik dan. Of, andersom geredeneerd, misschien juist wel.

Erkenning

Dankzij de beperkte woordenschat van de streektaalen is hun rol bij het in "verwarring brengen van kinderen tijdens hun groei, zodat ze zelf leren nadaken en keuzes maken" op korte termijn uitgespeeld, betoogt Stout. Deze stelling gaat voorbij aan de groeiende belangstelling voor die streektaalen en de erkenning ervan door de overheid. En dat niet alleen in Nederland, maar ook in streken als Catalonië en Wales, waarvan de talen door Stout ook worden afgeschreven.

Maar goed, dankzij Stout weet ik nu wat er in mijn jeugd misgegaan is. Hadden mijn ouders mij maar opgevoed in het Nederlands in plaats van mij met vrijwel onverstaanbare eenlettergrepen

DAGBLAD NOORDEN

21 november 2014 , pag. 4

Met de streektaal gaat het niet goed. Als we het opbergen in het museum, is het einde definitief. Als we niets doen ook.

Cultuur
Film
Media
Boeken
Theater
Muziek
Beeldende
kunst
Agenda

En Andes van een kilometer a half zuiden de 11.000 m hoge Huancabamba, op de steile, droge hellingen van de Cordillera Occidental, worden op een paar honderd meter van elkaar verschillende soorten papaveren verbouwd. De meest voorkomende zijn *Papaver setigerum*, *Papaver somniferum* en *Papaver pinnatifidum*. Het laatste wordt gebruikt voor de productie van heroïne. De andere twee soorten worden gebruikt voor de productie van morfine. De papaveren worden verbouwd op kleine stukjes grond, die vaak met handmatige irrigatie worden bewaterd. De planten worden vaak in kleine groepjes geplant, wat het risico op ziekten en plagen vermindert. De planten worden vaak in kleine groepjes geplant, wat het risico op ziekten en plagen vermindert.

handed to the staff members in a bag each week, he says. "I don't remember the exact number of envelopes. It fluctuates, only that it's between 300 and 400. But I don't see any more pictures, anywhere. How does the message fit into the Lutheran social structure?"

Stark says he had the message printed on a card, brought to school, and given to teachers.

Is it a Lutheran issue? Is it an issue of gender equality? But Henry (Hill) says the picture is not from the Lutheran church. He says the picture is not from the Lutheran church, it's a picture of a woman in a white dress, and he says the picture is not from the Lutheran church. He says the picture is not from the Lutheran church, it's a picture of a woman in a white dress, and he says the picture is not from the Lutheran church.

Stark says he has the message printed on a card, brought to school, and given to teachers.

Is it a Lutheran issue? Is it an issue of gender equality? But Henry (Hill) says the picture is not from the Lutheran church. He says the picture is not from the Lutheran church, it's a picture of a woman in a white dress, and he says the picture is not from the Lutheran church.

[illegible]

mit der Monarchie. Dieser, wurde nur
auf 12. bis 13. Jahrhundert nach Christus
genau fest zu legen, wie in, Bayern
zu sehen ist.

[illegible]

REVIEW:
Nirvana's *The Love Live Forever* is a love letter to the band's roots, capturing the spirit of their early days in a way that is both nostalgic and fresh. The album is a testament to the band's enduring legacy and their ability to create music that resonates with fans across generations. It's a must-listen for anyone who loves rock music.

By contrast, the 11 spots in cases 1-10a were distributed fairly evenly across the lot.

Her professors, it seems to me, find it harder to watch, explain, understand, than to listen to me. I know that for all my talk, I am, in the end, a student. I am not a teacher.

gathering, such as meetings, interviews, the ability to capture specific expertise, understanding. Algorithms that do provide that from the human experience. Length, depth, precision, relevance, standard and quality. We standardize.

reek

gibt es nicht, sondern nur das, was ist.
man hat geglaubt, es sei anders, man
hat sich selbst, als Gegensatz, als Ge-
genstand angesehen. Man hat geglaubt,
habe etwas anders, das nicht ist.

Die Welt ist nicht, hat nur, das ist,
das (unvollständige) als (unvollständige)
Dinge, die (unvollständig) zu (unvoll-
ständigen) sind, das (unvollständige) zu
sein, hat nicht, nur, das ist, das ist,
das (unvollständige) hat, das (unvoll-
ständige) ist, das (unvollständige) ist.

[illegible]

But that stuff ain't all, sweet and gentle. They had some weakness, like we can't dance, or let our arms slip—people said I was being very womanly when, stuck in it, her redneck son, the littlest child in the postwar generation, had to beg him.

taal

“Een taal sterft niet uit, maar wordt verlaten.”

**GLOEPENDS
moole
VERHALEN**

What is the use of dialect?

"Gronings is a labour language. The language of ordinary people. Gronings is not fit for experiments. Moreover; my writings emerge in an environment where everyone speaks Dutch. I have to translate these ideas time and again in Gronings."

The only ones that need dialect are civil servants working in that area.

Maar overzicht maakt het niet meteen eenvoudiger. Afgezien van de gesubsidieerde functionarissen heeft, strikt genomen, niemand streektaal nodig. Wie streektaal

te zelf vertaan wordt door het andere vakantieparkgangers die het speluchtspel in Aakden bezoecken. Je moet zorgen voor herkenning in gratigheid, dan lopen mensen uit weg", verte hij zijn theaterbe-

zê in de redactie van Krijdele, het Groninger tiidschrift.

WIKITAL

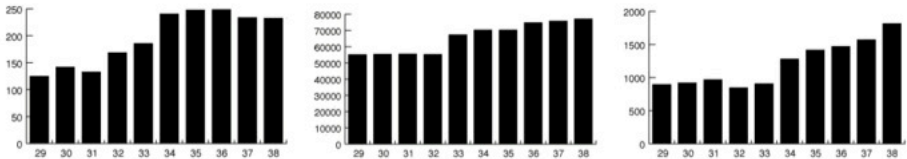
Nata bene Glas heeft het dichtem in het Gronings 'mûs of rûs' op een laag pijsje gest. Het begon iets gefintens te krijen, verklaarde hij zijn beslist. "Het Gronings is een werktal. Een taal van gewone mensen. In het Gronings kun je niet te gik doen. Het heeft er oek meer te maken dat mijn schrijven gevond wordt door een omgeving waar iedereen Nederlands sprekst. De ideem die ik opbeet moet ik dan vordruend in het Gronings vertalen."

gebruikt en gen maatschappelijk uit vrije wil, als tisch cognant. V hoe armoev d

Tegelijk seve als brodmiddel, titeit, als mogel scheiden van de sa's kan het alij Heel misschien wondende enkel met streektaal d

AFGESNIDEN

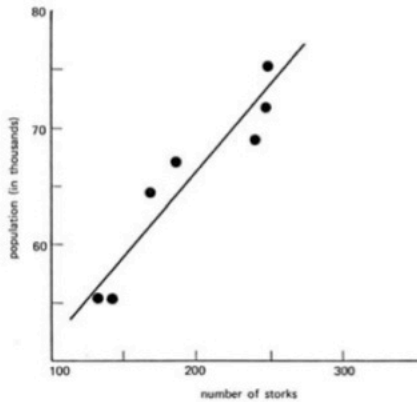

Figuur 1 Aantallen oleevaarsparen (links), inwoners (midden) en geboorten (rechts) in Oldenburg (1929-1938)

Storks

citizens

new born

Research in linguistics

- Social status
- Level of education
- Employment
- Status of dialect speaker
- Respect towards dialect speaker
- Literacy
- Religion – Political preference – Family history

Merkel prijst voordelen van tweetaligheid

KEULEN Tweektalig opgroeien is een voordeel, zo zei de Duitse bondskanselier Angela Merkel bij aanvang van het partijcongres van haar christendemocratische CDU.

Merkel reageerde daarmee op plannen van conservatieve stromingen in de Beierse zusterpartij CSU om immigranten te verplich-

lier zei dat ze de voorstellen van de CSU afwacht, maar het is volgens haar zeker niet verkeerd als kinderen tweetalig opgroeien. Daarnaast draagt een goede kennis van het Duits natuurlijk wel bij tot integratie, aldus Merkel.

De CDU is tot en met morgen voor haar partijcongres bijeen in Keulen. De Beierse CSU-premier Horst Seehofer spreekt het CDU-

What to do?

[illegible]

Youtube: Ter Verpoozing

[home](#)
[nieuws](#)
[over dbnl](#)
[snelnavigatie](#)
[zoeken](#)
[contact](#)

[print](#)

[DBNL](#)

auteurs
 alle auteurs
 Middeleeuwen
 Gouden Eeuw
 Achttiende Eeuw
 Negentiende Eeuw
 Twintigste Eeuw
 Eenenwintigste Eeuw

zoeken in

☐ biografieën
☒ werken/uitgaven
☐ primaire teksten elders
☐ secundaire literatuur

Gerard Stout
 geboren: 1950 te Erica
 pseudoniem(en)/naamsvariant(en):
 Jans Pol
www.dbnl.org
 Werken van Gerard Stout
 Gehakttag, 2005
 Gehakttag (*alleen scans beschikbaar*), 2005 (2de druk)
 Mien verzuuk (*alleen scans beschikbaar*), 2005
 Wisseling van de wacht, 2005
 Wisseling van de wacht (*alleen scans beschikbaar*), 2005 (2de druk)
 Zambia, mu si ali fo: Afrikaanse herinneringen (*alleen scans beschikbaar*), 2005
 Bon dia dushi (*alleen scans beschikbaar*), 2006
 Heavy metal, 2006
 Herinnering in zilverzout (*alleen scans beschikbaar*), 2006
 Heavy metal (*alleen scans beschikbaar*), 2007 (2de druk)
 De leesclub (*alleen scans beschikbaar*), 2008
 Plek van bestemming, 2010
 Visrokerij: overpeinzingen bij een rookoven, 2010
 Het witte doek, 2011
 Toeristenstad (*alleen scans beschikbaar*), 2011
 Wending: grijs, zwart en wit ook, 2012
 De minnebrief (*alleen scans beschikbaar*), 2013
 Het witte doek (*alleen scans beschikbaar*), 2013 (?)
 Op zien drents. Plat zonder laken: erotische vertellings (*alleen scans beschikbaar*), 2013
 Plek van bestemming (*alleen scans beschikbaar*), 2013 (?)
 Visrokerij: overpeinzingen bij een rookoven (*alleen scans beschikbaar*), 2013 (2de druk)
 Weense wals. Slim kôrte verhaalties (*alleen scans beschikbaar*), 2013
 Wending: grijs, zwart en wit ook (*alleen scans beschikbaar*), 2013 (2de druk)
 Terug naar overzicht

rss van Gerard Stout
 bibliografische informatie

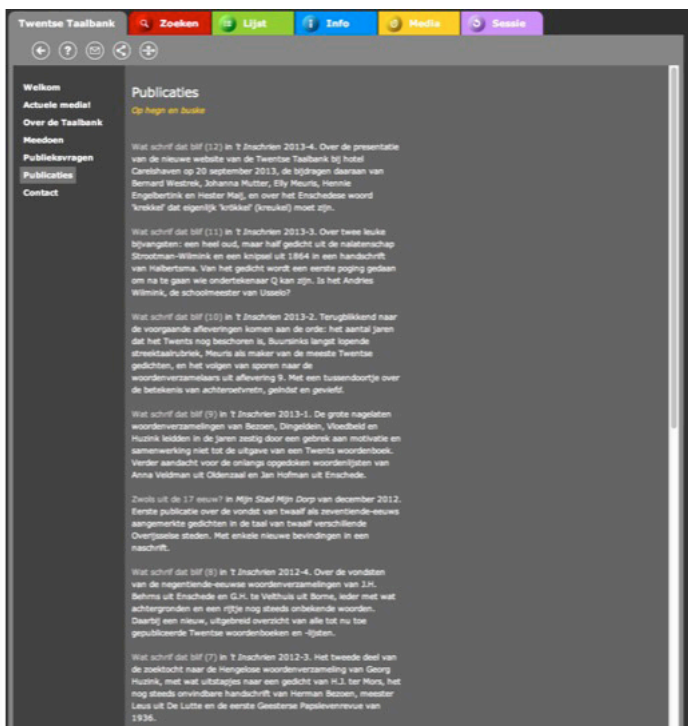
Twentse Taalbank

Welkom
 Actuele media
 Over de Taalbank
 Mededelen
 Publicatievragen
 Publicaties
 Contact

Welkom bij de Twentse Taalbank
Komt der in, 1023 der oet kiken
 De Twentse Taalbank is de werkplaats van de Vereniging Oudheidkamer Twente voor het vinden, in kaart brengen, verzamelen, bewaren en toegankelijk maken van geschreven en gesproken taal in en over de taal van Twente. Dit onder het motto: wat wat in de kasse hief, ze nich verloren. Wie wat bewaart, die heeft wat. Ook als het digitaal is.
 Over deze 'webbase'
 Op dit grijze tabblad is van alles te vinden over de Twentse Taalbank. Het menu linksboven verwijst ook naar actuele media (nieuwe, favoriet en aanbevelen) en vragen aan het publiek. De gekleurde tabbladen geven toegang tot de inhoud van de Twentse Taalbank.
 Tip: Wie eruit wil halen wat erin zit, raden we een korte tour aan langs de hulplinkjes (met vraagtekens) op de verschillende tabbladen.

Negentiende-eeuwse woordenlijst uit Borne

Hierboven de eerste bladzijde van de Twentisch-Taalghe en andere taalkundige aantekeningen van de Borne'sche hoofdonderwijzer G.H. te Vethuis (1823-1891) uit de collectie van het Meentens Instituut.
 Dit is de vijfde ontdekking van een nog niet eerder vermaide of gepubliceerde lijst van Twentse woorden en uitdrukkingen, na de

Facts

- Dialect is spoken mainly by low-skilled
- Young people speak less and less dialect
- A very small group of highly educated is involved in Drents
- There are only a few young Drentse writers
- Drents looks increasingly like Dutch / English
- Drents dialect is linked to the countryside
- The social status of Drents is low
- Contemporary Drents is a in-between-language
- Drents is not an important cultural language

Statements

- Drents is not the new Latin
- Drents is a language for study for sentimental and nostalgic reasons
- Children should not learn Drents as a first language
- Drents should not be stimulated at primary schools
- All books in Drents should be available at DBNL.org or a website for dialects (archive)
- All 'cultural' radio programs in Drents (1950-1980) should be available on a website
- Stimulation of literature – reading and writing – in Drenthe should focus on Dutch
- Bilingualism should focus on cultural languages, not on Lower Saxon dialects not on Frisian language

This lecture: youtube channel Ter Verpoozing

- English
- Dutch
- Drents
- Latin (in preparation)

Bestellen

Dit boek is te bestellen via Print on Demand bij:
www.iwemabestseller.nl/shop Euro 12,50

Wie meer dan tien exemplaren wil, kan goedkoper via mij bestellen.
De prijs per boek is vanaf 10 exemplaren Euro 9.00 (incl. verzending).

Stuur me een mail en maak het veelvoud van Euro 9.00 over op mijn bankrekening. Vermeld ook het afleveradres.

Gratis af te halen als pdf op mijn website www.gerardstout.nl

Bankrekening: G. Stout, Peize.
IBAN: NL47INGB0001702494
BIC: INGBNL2A

Order this book

This book can be ordered through Print on Demand at:
www.iwemabestseller.nl/shop (delivery worldwide).

If you want more than ten copies, it can be cheaper to use my service.
The price per book is Euro 9.00 if you order more than 10 copies.
(incl. shipping).

Send me a mail – gerardstout@kpnmail.nl – and the multiple
of 9.00 Euro on my bank account. Please include the delivery address.

Free as pdf on my website www.gerardstout.nl

Bankaccount: G. Stout, Peize.
IBAN: NL47INGB0001702494
BIC: INGBNL2A